

Na 3. kongres Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, v soboto, 5. decembra, gremo z željo, da bi sprejeli takšne spremembe statuta in programa, da bi postali kot organizacija še učinkovitejši pri obrambi delavskih pravic. Velika, toda zagotovo ne prevelika ambicija; še zlasti, če vemo, da so se razmere v gospodarstvu od našega zadnjega kongresa močno spremenile – pogosto v škodo prav delavk in delavcev. Želimo in moramo postati učinkovitejši zlasti tam, kjer je zaposlenim najtežje – v podjetjih, ki jim grozi stečaj in odpuščanje zaposlenih.

Brez sodelovanja s sindikati ni demokracije

Kongres bo srečanje delegatov naših sindikatov, da se lahko dogovorimo kako naprej. Odgovor je le na videz lahek. Zagotovo bomo ohranili vse tisto, kar se je v praksi pokazalo za dobro. Tega ni tako malo. Toda novi časi prinašajo nove spremembe. Svobodni sindikati Slovenije želimo in moramo vplivati na razvoj te družbe, da bo tudi po meri delavstva – ne le po meri oblastnikov, delodajalcev in še koga, ki vidi zgolj svoj interes, ne glede na ceno in življenje zaposlenih in brezposelnih. Ker že dolgo vemo, da delavcu ni bilo, ni in ne bo nič podarjeno, moramo prav sindikati – Svobodni sindikati Slovenije še posebej – imeti toliko znanja, volje in moči, da bomo združeni uveljavili tudi delavsko vizijo nove države Slovenije.

Pot do socialne države pelje le preko socialnega dialoga – ta je v krizi. Socialno partnerstvo pomeni spoštovati tudi razlike, spoštovati tudi nestrinjanje s čim. Že ugotovitev, da med socialnimi partnerji ni sporazuma, je spoštovanja vredna. Oblast je prepričana, da mora imeti pri reformah prvo in zadnjo besedo. Kdo se ji je uprl, je preklet, je v nemilosti pri njenem propagandnem aparatu. Toda brez sodelovanja s sindikati ni demokracije, brez razvite industrijske demokracije in vladavine prava pa ni napredka gospodarstva.

Kongres sam po sebi ne bo, ne more prinesiti boljšega življenja zaposlenim in brezposelnim, lahko pa pomeni pomembno spodbudo, da bomo v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije postali še močnejši in uspešnejši pri našem delu. to pa ni le moja želja – to je zahteva našega članstva in prav njemu je kongres v prvi vrsti namenjen.

mag. Dušan Semolič

3. kongres Zveze Svobodnih Sindikatov Slovenije

Ljubljana, 3. december 1998

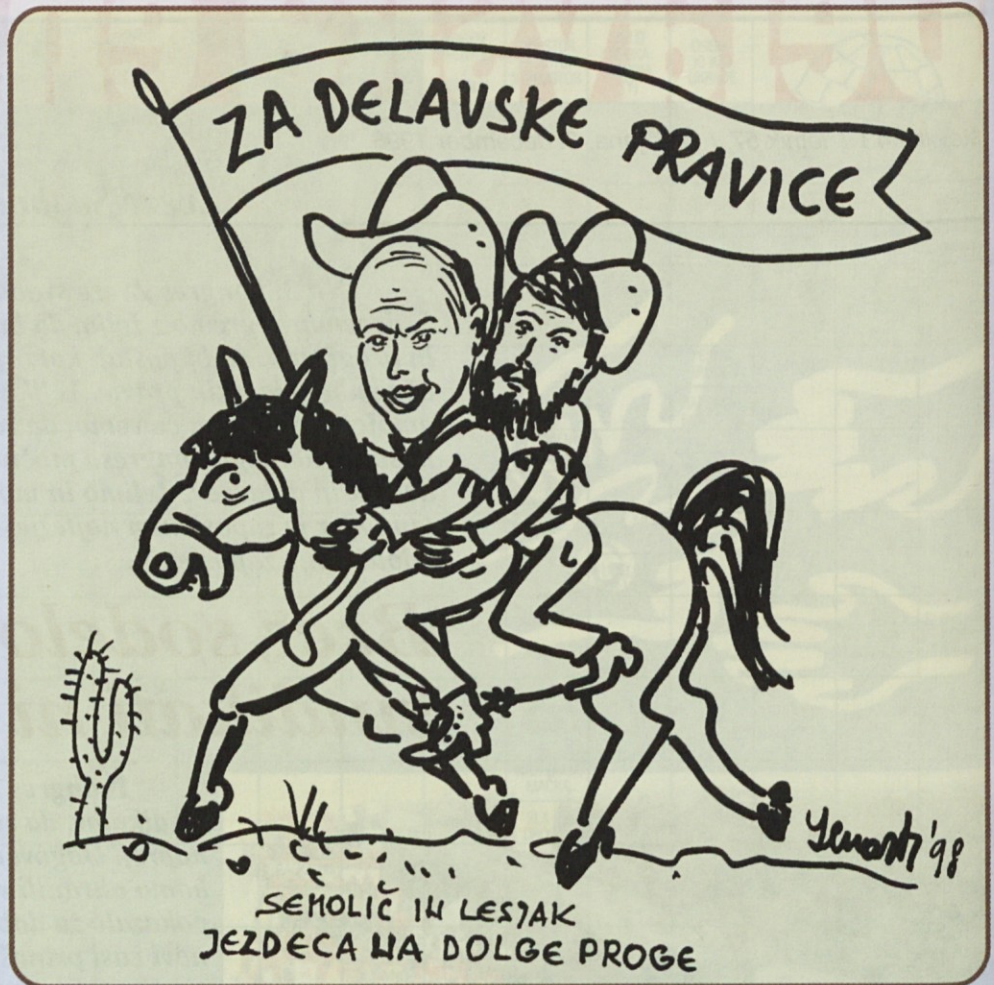
Za socialno pravičnost!

Sporočila predkongresne konference ZSSS Domžale

Udeleženci so na konferenci ugotovili, da je Zveza postala učinkovit del političnega sistema v državi, ki se uspešno bojuje za delavske pravice in za razvijanje novih odnosov na vseh področjih dela in življenja delavcev.

Konferenca podpira spremembe in dopolnitve programa Zveze, dodati bi mu bilo treba le formulacijo, da so cilj organizacije zadovoljni člani. Svobodni sindikati naj bi bili pri svojem delovanju še bolj večji, prilagodljivi in odzivni ob spremembah v gospodarskem in družbenem okolju. Za svoje članstvo bi Svobodni sindikati morali postaviti visoke, vendar dosegljive cilje. Vse sindikalne funkcionarje bi bilo treba vzgojiti za uresničevanje sindikalne politike in korekten odnos do sočloveka in okolja. Sodelovati bi bilo treba z vsemi, ki želijo prispevati k uspešnejšemu delu sindikata pri uveljavljanju pravic članov.

Justi Arnuš

“Trinajsta plača” Predsedstvo sveta ZSSS priporoča delodajalcem, naj skladno s splošno kolektivno pogodbo za gospodarske dejavnosti ter kolektivnimi pogodbami dejavnosti zagotovijo v decembru zaposlenim tudi plačo na podlagi delovne uspešnosti – “trinajsto plačo”.

So ravnatelji vseomogočni?

Na osnovni šoli Dobova so odnosi med zaposlenimi dokaj zaostreni. Predsednica Sindikata VIR na tej šoli Ana Veldin pravi, da je to posledica samovolje direktorja Marjana Vučajnika pri razvrščanju delavcev v plačilne razrede.

Pedagoške delavce je direktor razporedil v plačilne razrede po svoji presoji. Ker je s tem prizadel več učiteljev in so ti prek sindikata protestirali zoper takšno razporeditev, je organiziral celo »svoj sindikat«. Narekovaj smo postavili zato, ker ta sindikat, v katerem naj bi po besedah Veldinove bili zlasti tehnični in administrativni delavci, po naših podatkih ni povezan v noben sindikat na državni ravni. Še prej je ravnatelj poskušal odstaviti Veldinovo. Našo sogovornico je ravnatelj razporedil v 2. tarifni razred, čeprav ima 30 let delovne dobe, v 5. tarifni razred pa je razporedil skoraj vse mlajše učiteljice. Veldinova je prepričana, da je edina pros-

vetna delavka v Sloveniji brez naziva. Zaradi krivične razporeditve se je pritožila na sodišče, vendar zadeva še ni rešena. Meni, da si je ravnatelj negativno oceno njenega dela izmislil. Na zahtevo šolskega ministrstva je dokazala, da ravnateljeva ocena ne drži. Ministrstvo pa ji ni še nič odgovorilo. Ker ravnateljju ona sama in nihče drug nič ne more, je zelo razočarana.

Marija Smrekar, učiteljica na tej šoli, ki je 15. oktobra odšla v pokoj, pravi, da jo je ravnatelj, s tem ko jo je namesto v peti tarifni razred razporedil v drugega, oškodoval za kakšnih 5000 mark, na mesec je pri plači izgubila po 30.000 tolarjev. Zaradi tega je

bila prikrajšana tudi pri odpravnini. Povrh ni prejela stimulacije, čeprav ji jo je ravnatelj obljubil, saj je na šoli to v navadi. Svoji ženi, ki se je upokojila pred dvema letoma, pa je dal stimulacijo. Znesek za stimulacijo nastane tako, da je ravnatelj dva meseca ne daje nikomur. Ko je Smrekarjeva ravnateljja vprašala, zakaj ji noče dati stimulacije, ji je odgovoril, da se je pač tako odločil. Prizadeta sklepa, da se je ravnateljju zamerila, ko se je pritožila zaradi razporeditve v 2. tarifni razred. Upokojena učiteljica je na dobovski šoli delala vso svojo delovno dobo, delala je vse, kar je bilo treba, saj je v tem kraju tudi doma. Pravi, da so jo imeli radi tako otroci kot starši. Sodišče o njeni pritožbi še ni odločilo.

Smrekarjeva je poskusila o svojem problemu govoriti tudi z ministrom za šolstvo Slavkom Gabrom, vendar kljub »odprtemu telefonu« do njega ni prišla. Odpravila jo je kar tajnica ali neka druga uradnica, češ da minister nima časa. Med tistimi, ki želijo govoriti z ministrom, očitno uradniki delajo selekcijo.

F. K.

Skupščina Sindikata državnih in družbenih organov Slovenije (SDDO)

Sindikati javnih uslužbencev Slovenije bo še močnejši partner vladi

Skupščina SDDO, ki se je s sprejemom novega statuta preimenoval v **Sindikati javnih uslužbencev Slovenije**, je sprejela vse predlagane listine. Na njihovi podlagi bo sindikat, v katerem je največji del državnih uradnikov, postal še močnejši partner vladi. To bo dosegal tudi z odpiranjem možnosti za povezovanje sindikalnih organizacij v upravi, pravosodju, zavodih. Delegati so za novega predsednika izvolili **Laza Radženič**, sekretar pa bo še naprej **Drago Ščernjavič**.

Kongresa sta se poleg kolegov iz sindikatov gospodarstva udeležila tudi predsednik ZSSS Dušan Semolič in minister za notranje zadeve Mirko Bandelj.

Skupščino je začel dosedanji predsednik **Josip Bajc**, ki je najprej pozdravil goste in predlagal izvolitev delovnega predsedstva. Predlog dnevnega reda so delegati sprejeli brez razprave, pri poslovanju pa se je malo zapletlo. Predstavniki sindikata državnega zbora je namreč predlagal nekaj sprememb, ki pa so jih delegati po kratki razpravi z veliko večino glasov zavrnili.

Kongres je pozdravil minister **Mirko Bandelj**. Dejal je, da njegovo ministrstvo največ komunicira s SDDO. Ključno vprašanje bodočega sodelovanja s sindikatom je nov zakon o javnih uslužbencih. Pri njegovem sprejemanju potrebuje vlada čvrstega partnerja, na katerega se bo kot delodajalec lahko zanesla. Bandelj se je dosedanjemu vodstvu zahvalil za sodelovanje in delegatom zaželel, naj izvolijo dobro vodstvo.

Poročilo o delu v preteklem obdobju je obrazložil sekretar **Drago Ščernjavič**. Med drugim je povedal, da je v SDDO vključenih 13.600 članov, organiziranih v 156 organizacijah. Delo SDDO urejajo pogodbe, ki jih je vodstvo sklenilo s predstojniki organov in uprav. Te pogodbe bo treba, zlasti glede zaščite sindikalnih zaupnikov, še dopolniti. Problem so tudi nekateri organi, ki podpisanih pogodb ne spoštujejo.

Po Ščernjavičevih besedah je SDDO uspelo uveljaviti interese zaposlenih pri sprejemanju nekaterih predpisov. Uspešen je bil tudi pred koncem lanskega leta, ko se je skupaj z drugimi sindikati uprl predvidenim omejitvam pravic zaposlenih.

Delovno predsedstvo je vodil Miloš Ledinek.

Drago Ščernjavič, dosedanji in novi sekretar

Ščernjavič se je dotaknil tudi pravic delavcev po kolektivnih pogodbah. Menil je, da je zaostanek višine izhodiščnih plač prevelik. Kritičen je bil tudi do dodatkov, ki so povečali plače le nekaterim delavcem. Različne dodatke bi po njegovem mnenju morali poenotiti z zakonom o javnih uslužbencih.

Poročilo nadzornega odbora je obrazložil njegov predsednik **Iztok Mohorič**. Po njegovih besedah je sindikat gospodaril racionalno, knjigovodstvo je bilo vodeno vzorno. Presežek prihodkov je naložen pri Delavski hranilnici, sindikat zanj prejema tudi obresti.

Prvi razpravljalec **Marko Belavič** je opozoril, da so pogodbe o možnostih za delo sindikata napisane zelo lepo, vendar se slabo uresničujejo. Za dobro gospodarjenje s počitniškimi objekti bi sindikat moral podpisati poseben dogovor. Belavič je še opozoril, da v poročilu nadzornega odbora ni števil.

Marjan Čander je menil, da so zaradi racionalizacij v državnih organih delavci precej na slabšem, nižje da so tudi plače. Menil je tudi, da je predsednik SDDO zaslužen, da je bil sindikat pravočasno informiran o marsičem. Problem sindikata pa je med drugim tudi to, da imajo od njega koristi tudi nečlani.

Lazo Radženič je govoril o delovanju konference upravnih enot, ki je uspela zlasti z zahtevno, da pri prehajanju delavcev iz občin v državno upravo ne sme biti presežnih delavcev.

Dušan Semolič je kongres pozdravil v imenu ZSSS. Govoril je o prizadevanjih, da bi bila naša država tudi socialna. Kritiziral je državo, ker sprejema predpise, ki bremenijo blagajno zdravstvene zavarovalnice. Ker vlada ne upa povečati prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje za dva odstotka, prelaga breme svojih

Lazo Radženič, novi predsednik Sindikata javnih uslužbencev Slovenije

odločitev na prostovoljno zavarovanje in obremenjuje zaposlene. Glede reforme pokojninskega zavarovanja pa je Semolič menil, da mora biti delovna doba še naprej glavni kriterij, saj imajo tisti, ki so 40 let plačevali prispevke, pravico do polne pokojnine. Razmere

Nadaljevanje na naslednji strani

Nadaljevanje s prejšnje strani

na pokojninskem področju je Semolič označil za groteskne, saj stari starši delajo, da bi pomagali svojim vnukom. "Kebričev zakon" je bil sprejet proti volji vseh sindikatov. ZSSS se bo za interese delavcev bojevala še naprej, saj je prepričana, da se to spleta.

Do poročila o delu SDDO in Semoličeve razprave je bil kritičen **Dušan Dolinar**. Menil je, da so zaradi črtanja stimulacije delavci izgubili 20 odstotkov svojega zaslužka. Če bi plače funkcionarjev vodili posebej, bi bile povprečne plače drugih zaposlenih precej manjše. Povrh ni uresničen cilj, da bosta izhodiščni plači za gospodarstvo in negospodarstvo izenačeni.

Drago Ščernjavič mu je takoj odgovoril, da zavaja udeležence konference. Očital mu je tudi, da ga na sejo, na kateri so se pogovarjali o nasprotovanju vladinim varčevalnim ukrepom, ni bilo. Slišali smo tudi, da Dolinar na skupščino sploh ni bil povabljen.

Na Dolinarjeve očitke je odgovoril tudi **Vinko Kastelic**. Po sprejetju zakona o razmerjih plač je po Kastelicevih besedah napredovalo skoraj 100 odstotkov zaposlenih, zaradi česar so se povprečne plače povečale za 12 odstotkov. Stimulacija se je z desetih odstotkov zmanjšala na tri. O podpisu tega sporazuma z vlado ni odločal le SDDO, ampak predstavniki 11 sindikatov negospodarstva. Na pogajanjih je sindikat dosegel, kar je bilo možno, je zaključil Kastelic.

Predsednik verifikacijske komisije je udeležencem skupščine sporočil, da je od 62 prisotnih 57 delegatov, da je torej zasedanje zelo sklepčno.

Predsednik nadzornega odbora je pojasnil, da je za številke iz finančnega poročila pristojen republiški odbor.

Delegati so zatem najprej z veliko večino glasov potrdili poročilo o delu republiškega odbora sindikata v preteklem obdobju, zatem pa še poročilo nadzornega odbora.

Predlog statuta SDDO je obrazložil **Drago Ščernjavič**. Zaradi prilagajanja na nove razmere se bo sindikat po novem imenoval Sindikat javnih uslužbencev Slovenije. Večina organizacijskih rešitev bo nespremenjenih, sindikat bo še naprej omogočal fleksibilno organiziranje. Med razpravo o predlaganih statutarnih rešitvah so delegati soglasno sklenili, da bo članarina 0,6 odstotka

od bruto plače. Pri tem je bilo slišati, da so na to višino članarine dokončno prešli šele pred dvema letoma. To, da bo sindikat moral okrepiti zlasti strokovno službo, da bo lahko servisirala delovanje konferenc iz njegove sestave, pa na odločitev o višini članarine ni vplivalo.

Delegati so statut izglasovali soglasno, enako razrešnico dosedanjim organom in funkcionarjem.

Po poročilu kandidacijske komisije je **Edi Vivoda**, eden od dveh kandidatov za predsednika, dejal, da umika kandidaturu. Predsednik kandidacijske komisije je zaradi tega ugotovil, da je za predsednika le en kandidat, Lazo Radženič. Na vprašanje, ali lahko delegati predlagajo dodatne kandidate, je prevladalo mnenje, da to ni mogoče.

Volitve

Predsednik volilne komisije je po tajnih volitvah sporočil takle rezultat:

- za kandidata za predsednika Laza Radženiča je od 56 glasovalo 38 udeležencev,

- za kandidata za sekretarja Drago Ščernjaviča je glasovalo 51 delegatov,

- v nadzorni odbor so bili izmed petih kandidatov izvoljeni: Jurij Kogej, Majda Udovič in Marjetka Dlesk.

Novoizvoljeni predsednik **Lazo Radženič** se je takoj po razglasitvi rezultatov za zaupanje zahvalil takole: "Hvala dosedanjemu predsedniku, ki je sindikatu veliko pomagal. Upam, da bom vaše mnenje lahko upošteval, da bomo sindikalno politiko gradili skupaj."

Ščernjavič pa je za zaupanje dejal, da je zanj največji kapital.

Delegati so zatem soglasno izglasovali sklep o novi sestavi republiškega odbora, ROSA, kot ga običajno imenujejo.

Drago Ščernjavič je govoril tudi o programskih smernicah za delo sindikata v prihodnjem obdobju. Posebej je poudaril nevarnost, da bo država skušala zmanjšati število zaposlenih. Sindikat bo k vsakemu takšnemu programu dal mnenje. Sindikat si bo še naprej prizadeval za poenotenje plačnega sistema v negospodarstvu.

Sindikat javnih uslužbencev bo skušal pomagati svojim članom, ki jih bodo doletele nesreče. Najprej bo obravnaval 25 vlog, ki jih je prejel od poplavljenecv.

Delegati so programske smernice brez razprave soglasno potrdili.

Franček Kavčič

2. kongres Sindikata gostinstva in turizma Slovenije (SGiT)

Kot so ugotovili delegati, se je sindikat v tem mandatnem obdobju okrepil, tudi finančno se je postavil na noge. Novo vodstvo bo moralo zato ohraniti močan sindikat, ki bo odprt za povezovanje znotraj ZSSS in tudi širše, je med drugim zapisano v programskih izhodiščih. Ena od pomembnejših točk nove programske usmeritve je tudi solidarnost. Politikom pa sindikat ne bo dopustil prodajati delavce, svojo kožo bo drago prodajal, je uvodoma povedal Iztok Bratož, dosedanji in novi predsednik sindikata. Poudaril je tudi, da je v slogi moč, zaradi česar si bo novo vodstvo prizadevalo za povečanje števila članov, ki bodo po potrebi dokazali tudi moč SGiT. Za enega od glavnih uspehov SGiT je treba šteti kolektivno pogodbo dejavnosti, podpisal je kar dve. Tudi sedaj si prizadeva za boljšo ureditev presežnih ur in delovnega časa.

»Sindikat bo svojo kožo prodajal drago«

Ivan Jurše je ob prejemu priznanja in pred odhodom med upokojence med drugim dejal, da je poslavljanje kruto, vendar upa, da se bo »imel fajn«. Zelel je še, da bi njegovi nasledniki sindikat ohranili močan.

Kongres se je začel s himno. Predsednik Iztok Bratož je zatem pozdravil delegate in številne goste: Dušana Semoliča in Rajka Lesjaka iz ZSSS, Mato Laliča iz IUL, Marjana Rožiča iz Turistične zveze Slovenije, Boruta Brezovarja, glavnega inšpektorja za delo, kolege iz sindikatov Makedonije, Bosne in Hercegovine ter Hrvaške. Bratož je imel tudi uvodni govor, v katerem je med drugim ugotovil, da zaradi reform čaka sindikat težko delo. Sreča za sindikat je prijateljstvo in sodelovanje, s čimer ustvarja novo podobo naše države.

Po uvodnih formalnostih je verifikacijska komisija ugotovila, da je na kongres prišlo 33 od 39 delegatov.

Kongres so pozdravili številni gostje. **Borut Brezovar** je poudaril, da si skupaj s sindikatom želi nove delovnopravne predpise, ki naj bi bili takšni, da ne bi do-

puščali dvomov. Sedaj je po Brezovarjevem mnenju na papirju vse v redu, v življenju pa je zelo veliko vrzeli.

Dušan Semolič je najprej naštel pravice, ki jih je sindikatu uspelo ohraniti, čeprav so jih delodajalci ob asistenci države skušali odpraviti. Med te pravice zagotovo spada regres za prevoz na delo, neokrnjeno nadomestilo za bolniško in še kaj. Svobodni sindikati so bili na čelu bitke proti nekaterim rešitvam iz bele knjige o reformi pokojninskega zavarovanja. Pri prizadevanjih, da bi 40 let dela in plačevanja prispevkov zadoščalo za upokojitve brez odbitkov, bo ZSSS vztrajala še naprej.

Vstopanja v Evropsko unijo sindikati ne smejo prepustiti politiki. S tem bodo sindikati lahko dosegli, da naša država ne bo organizirana le po meri kapitala in

političnih strank, ampak tudi po potrebah delavcev. Sindikati želimo biti soodgovorni za socialno podobo naše države.

Semolič je govoril tudi o nevarnostih, ki izhajajo iz predloga novega zakona o delovnih razmerjih. Če bo dialog med delodajalci in delojemalci skrčen na pogovore znotraj podjetij, sindikat ne more biti enakopraven partner. Zaradi tega Svobodni sindikati ne bodo dopustili delodajalcem možnosti, da bi s pogodbami na ravni podjetij zmanjševali pravice zaposlenih.

Svojo razpravo je predsednik ZSSS zaključil z besedami: »Ker nas naščujajo, smo zanesljivo močni. Svoje moči se moramo Svobodni sindikati še bolj zavedati.«

Poročilo o delu sindikata v preteklem obdobju je prebral predsednik **Iztok Bratož**, poročilo nadzornega odbora pa Saša Jenko. Obe poročili so delegati potrdili brez razprave. Na enak način so razrešili tudi funkcionarje in organe sindikata.

Postopek evidentiranja in kandidiranja je obrazložil **Ivan Jurše**. Delegati so kandidatne liste potrdili brez razprave.

Iztok Bratož je prebral tudi programska izhodišča za delo Sindikata GiT v prihodnjem obdobju, kot jih je pripravilo predsedstvo.

Pri tej točki dnevnega reda se je oglasil **Tone Robnik**. Omenil je zlasti neracionalno izkoriščanje delovnega časa, nizke plače, sla-

Volitve

Na tajnih volitvah je kandidat za predsednika Iztok Bratož prejel vseh 33 možnih glasov.

Med tremi kandidati za sekretarja je Karmen Leban prejela 23 glasov, Lojze Raško 6, Pavel Vrhovnik pa 4 glasove. Lebanova je tako postala nova sekretarka SGiT.

Za člane nadzornega odbora so izvoljeni: Radmila Jakac, Saša Jenko in Marjan Kovač; njihovi namestniki pa so postali: Boris Blagovič, Nežka Deželan in Drago Kornhauser.

Člani statutarne komisije so: Marjanca Onič, Mitja Žitnik in Branka Bosnar, njihovi namestniki pa: Melita Lihtenvalner, Janez Pate in Blaženka Žnidarec.

bo delo nekaterih sindikatov podjetij in širših organizacij, prepočasno uveljavljanje soupravljanja. Robnik je omenil, da nekateri predsedniki sindikata sestankov ne upajo sklicevati. Vprašal se je, kdo je za to odgovoren. Omenil je tudi, da je v svojem okolju deloval tako, da so bili sodelavci med seboj prijatelji, da je s tem prispeval, da njegovo podjetje ni šlo k vragu, da še niso odpustili presežnih delavcev, da so bili zadovoljni z majhnimi plačami. Kritiziral je tudi sebe.

Iztok Bratož mu je odgovoril, da so v predstevstvu to vedeli, vendar niso vsega zapisali, ker niso hoteli s prstom kazati na slabe primere. Na poziv za izobraževanje članov svetov delavcev ni bilo dovolj odziva. Za slab položaj nekaterih gostinskih podjetij ni kriv sindikat, ampak zlasti menedžerji.

Saša Jenko je zatem opozoril na posledice uvedbe davka na dodano vrednost, ki bo poslabšal položaj gostinske in turistične dejavnosti. Menil je, da bo prehod sredi turistične sezone povzročil gostincem še dodatne težave.

Ivan Jurše je omenil, da je SGiT dosegel, da je davčna stopnja za gostinstvo in turizem enotna – 8-odstotna, najprej je bila znana stopnja določena le za nočitve. Pri tem zakonu je sindikat podprl združenje pri gospodarski zbornici, ki je v državni zbor vložilo svoj amandma.

Stane Konrad je ugotovil, da je SGiT v štirih letih naredil precejšen premik. »Da bi položaj članstva še izboljšali, pa bo treba še boljše delati. Glede zaščite pravic članstva bo sindikat moral biti tudi odločnejši. Če bodo ljudje čutili, da SGiT dela gibanje, bo k nam prišlo še več zaposlenih, tako bomo še močnejši. Kolektivno pogodbo sicer imamo, vendar moramo že zdaj misliti, da jo je treba dograditi, še posebej njen tarifni del, saj izhodiščne plače preveč zaostajajo,« je zaključil Konrad.

Kot so sklenili delegati, mora predsedstvo poudarke iz razprave o programskih izhodiščih upoštevati pri pripravi operativnega programa. Za potrditev programskih izhodišč so glasovali soglasno.

Delegati so zatem potrdili tudi ugotovitveni sklep o sestavi predsedstva SGiT. Člani novega predsedstva so tako: **Iztok Bratož, Karmen Leban, Lojze Raško, Milica Jeler, Cvetka Kos, Vesna Mržek Pirjevec, Dolfi Potočnik, Janez Časar, Stane Konrad in Branko Šporar.**

Franček Kavčič

Novoizvoljena sekretarka Karmen Leban se je za izvolitev zahvalila s stavkom: Obvezovala me bodo programska izhodišča. Iz programa ženskega gibanja je prebrala še odlomek, po katerem nihče ne sme obupati in se vdati malodušju. Nihče se ne bo boril za vas ali nimate vas, bodo pa pomagali. Veščine in znanje odpirajo marsikatera vrata.

Iztok Bratož je po izvolitvi dejal, da je stoodsotno zaupanje zanj velika obveznost.

Tradicionalna priznanja in plakete SGiT so prejeli (od leve proti desni): Ivan Jurše, Stane Konrad, Saša Jenko, Janez Časar, Marjanca Onič, Faniča Ilijaš, Cvetka Kos, Janez Robnik, Dolfi Potočnik, Borut Brezovar, Mirsad Mulalič in Šime Uremovič MTS Kompas (odsoten).

Kako so delavci nagrajani za svoje težko in zahtevno delo? "Plače prejemamo po kolektivni pogodbi ali celo nekoliko več. Prav tako je z regresom. Letos smo dobili 107.000 tolarjev regresa za letni dopust v gotovini," pojasnjuje Bratuša. "Tudi regres za malico in povračilo potnih stroškov za prevoz na delo in z dela nam podjetje zagotavlja v skladu s kolektivno pogodbo. Ob elementarnih nesrečah ali smrti v družini pa podjetje delavcem zagotavlja tudi solidarnostno pomoč."

"Vse pravice, ki pripadajo delavcem, smo zapisali v podjetniško kolektivno pogodbo, ki je začela veljati 1. novembra letos," pojasnjuje Bratuša. "Za to ima zasluge tudi novo vodstvo podjetja z direktorjem Viktorjem Krajncem na čelu, saj se z bivšim vodstvom podjetja za sklenitev pod-

Pogovor s predsednikom Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva v Toplotni oskrbi Maribor Francijem Bratušo

Moč sindikatov je v njihovi enotnosti

presežni delavec. Veliko pozornosti posvečamo tudi zagotavljanju pogojev za soupravljanje. Članom zagotavljamo tudi pravno pomoč, če jo potrebujejo."

Težave in probleme si sindikat v Toplotni oskrbi prizadeva reševati s pogajanjem. "Z novim vodstvom podjetja ima sindikat odnose, ki so obojestransko zelo korektni. Zato nam je v kratkem času že uspelo skleniti pojetniško

ki objekt obratuje 24 ur na dan vse leto," pravi Franci Bratuša. "Naš sindikat redno sodeluje tudi na športnih igrah komunalnega in stanovanjskega gospodarstva. Samo letos se teh iger nismo mogli udeležiti, ker smo hkrati proslavljali 20-letnico našega podjetja. Dobro sodelujemo tudi z območno organizacijo ZSSS v Podravju in republiškim odborom našega panožnega sindikata, ki

tu. Ko me je svet delavcev imenoval v nadzorni svet, je bivše vodstvo temu sicer nasprotovalo, vendar pa je svet delavcev vztrajal pri tem, da imamo tudi delavci v svetu svojega zastopnika."

Prevelike socialne razlike

Franci Bratuša, ki je leta 1993 prejel plaketo ZSSS, bo tudi delegat na 3. kongresu ZSSS. Zato smo ga povprašali, kaj meni o položaju delavcev v naši družbi.

"Kot dolgoletnega sindikalnega zaupnika me najbolj boli, da se socialne razlike v družbi izjemno povečujejo. Ekonomski in družbeni položaj delavcev je čedalje slabši. Raziskave kažejo, da je z razmerami pri nas zadovoljna samo petina državljanov, dve petini pa jih meni, da živijo slabše kot pred leti. Na številna delavska vrata že trka revščina," opozarja Bratuša. "Največja krivica pa se godi brezposelnim. Menim, da je brezposelnost ključni problem te države, ki bi ga morali vsi pristojni začeti prednostno reševati."

Franci Bratuša je zaskrbljen tudi zaradi nesposobnosti številnih politikov in naše politike v celoti. "Na ustavnem sodišču vedno znova ugotavljajo, da številni zakoni, ki jih je pripravila vlada, poslanci pa sprejeli, niso v skladu z ustavo. Ali to ne kaže na nesposobnost naše politike?"

"Še posebej krivično je, da so politiki s sprejemom novele zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti zmanjšali pravice brezposelnih delavcev. Politiki na eni strani govorijo, da je Slovenija socialna država, na drugi strani pa zmanjšujejo pravice socialno najbolj ogroženim skupinam. Država bi morala brezposelne delavce zaščititi, po novem zakonu pa jih bo začela dejansko preganjati," poudarja Bratuša.

Bratuša je kritičen tudi do delovanja našega pravosodnega sistema. "Delavec mora čakati na pravico leta in leta. Na delovnem sodišču v Mariboru pa vem že za tri primere, ko so tožbe bivših direktorjev proti podjetjem, ki so jih vodili, obravnavali prednostno. To ni pošteno. Ali tudi v našem pravosodju človek lahko hitreje pride do obravnave samo, če ima zveze in poznanstva?" se sprašuje Bratuša.

Franci Bratuša opozarja tudi, da nekateri zasebni delodajalci brezobzirno izkoriščajo delavce, onemogočajo pa tudi delo sindikata, ki bi lahko delavce zaščitil. "V

V Toplotni oskrbi Maribor so pred nedavnim podpisali podjetniško kolektivno pogodbo, ki zagotavlja delavcem več pravic, kot jim jih dajeta splošna in panožna kolektivna pogodba. Za to gre v prvi vrsti zasluga sindikatu, pa tudi novemu vodstvu podjetja, ki se zaveda, kaj za podjetje in njegov razvoj pomeni socialni mir. O delu sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva v Toplotni oskrbi Maribor smo se pogovarjali z njegovim predsednikom Francijem Bratušo, ki je hkrati tudi član sveta delavcev in član nadzornega sveta podjetja.

jetniške kolektivne pogodbe nikakor nismo mogli dogovoriti."

Po podjetniški kolektivni pogodbi imajo delavci glede na težke in zahtevne pogoje dela nekaj več pravic, ko jim jih daje panožna kolektivna pogodba. Med drugim imajo pravico do dveh jubilejnih nagrad: za skupno delovno dobo in za delovno dobo v podjetju. Ob jubilejih Toplotne oskrbe pa bo podjetje delavcem izplačevalo nagrade v višini povprečne plače v podjetju, če bo za to imelo dovolj sredstev. Prav tako so si delavci s podjetniško kolektivno pogodbo izgovorili stimulativen del plače, če bodo to dopuščali rezultati poslovanja.

V sindikatu je 90 odstotkov delavcev

Kako pa deluje sindikat v podjetju? "V naš sindikat je včlanjenih 90 odstotkov zaposlenih. Med drugimi je član našega sindikata tudi direktor, ki je za krmilo podjetja poprijel konec julija. Sindikat je pri nas organiziran po oddelkih, sindikalni zaupniki iz oddelkov pa tvorijo sedemčlanski izvršni odbor," pojasnjuje Bratuša. "Sindikat v prvi vrsti spremlja uresničevanje kolektivne pogodbe v podjetju in bedi nad spoštovanjem delavskih pravic. V zvezi s tem moram povedati, da v našem podjetju še noben delavec ni bil odpuščen kot trajno

kolektivno pogodbo, v pripravi pa so še drugi splošni akti, ki jih podjetje potrebuje. Več problemov smo imeli sindikalisti s pogajanjem z bivšim vodstvom, saj nam razen pravilnika o disciplinski odgovornosti ni uspelo uskladiti in sprejeti nobenega drugega splošnega akta v podjetju. V preteklosti smo morali nekajkrat zagroziti celo s stavko, ker se vodstvo podjetja ni bilo pripravljeno pogajati o uresničevanju delavskih pravic."

Sindikat v Toplotni oskrbi že več let skrbi za distribucijo položnic odjemalcem, s čimer si na eni strani zagotavlja sredstva za svoje delovanje, po drugi strani pa skrbi tudi za to, da so položnice pravočasno na pravih naslovih. "Na ta način sindikat tudi prispeva, da dohodki bolj ažurno pritekajo na žiro račun podjetja," pravi Bratuša.

Dobro delo sveta delavcev

"Iz sredstev, ki jih sami pridobimo, izplačuje naš sindikat solidarnostne pomoči članom, ki so pomoči potrebni. Poleg tega sindikat skrbi za rekreacijo delavcev. Poleti članom omogočamo kopanje v Ptujskih toplicah, pozimi pa rekreacijo v dvorani. Organiziramo tudi izlete, vendar pa nanje zaradi narave dela ne moremo nikoli vsi skupaj, saj naš energets-

Franci Bratuša: Za delavce sta ključni dve reformi: pokojninska in davčna.

nam pomagata zlasti s strokovnimi nasveti."

Sindikat v Toplotni oskrbi skrbi tudi za letovanje delavcev. "Od podjetja smo v preteklosti pridobili v trajno last tri prikolicice. Prikolicice vzdržuje sindikat s svojimi sredstvi, delavci pa plačujejo samo stroške letovanja," pojasnjuje Bratuša.

Kako pa v Toplotni oskrbi poteka soupravljanje? "Zelo dobro!" pravi Bratuša. "Svet delavcev dela pošteno in strokovno. Lahko bi bil za vzor marsikateremu drugemu organu. Delavci imamo svojega zastopnika tudi v nadzornem sve-

marsikaterem podjetju vodilni delavcem grozijo s knjižico, če se bodo vključili v sindikat. Nekateri vodilni imajo med delavci razpredeno pravo obveščevalno službo samo zato, da bi jih lahko obvladovali. Vem, da se sliši neverjetno, pa je vendarle res!"

Nesprejemljiva pokojninska reforma

"Med delavci povzročča v zadnjem času veliko nezadovoljstva tudi predlagana pokojninska reforma," poudarja Bratuša. "V razvitih državah pripravljajo pokojninsko reformo dolgo vrsto let, saj gre za izredno občutljivo področje, pri nas pa bi sistem pokojninskega zavarovanja radi reformirali tako rekoč čez noč. Nesprejemljivo je, da delavke in delavci ne bi mogli v pokoj s polno pokojnino, če so delali 35 oziroma 40 let. Še bolj nesprejemljivo pa je, da bi delavkam, ki so tudi matere in žene, dvignili starostno dobo za upokojeitev."

Bratuša opozarja, da najnižje plače ne zadoščajo več za normalno preživetje. "Ali bodo morali delavci, ki redno delajo, prositi za socialno pomoč oziroma za varstvene dodatke? To je nesprejemljivo in žaljivo! Država bi morala plače razbremeniti visokih davkov in prispevkov!"

Bratušo skrbi, da se bo ekonomski položaj delavcev po uvedbi davka na dodano vrednost še poslabšal, saj bodo cene poskočile. "Bojim se, da bo uvedba davka na dodano vrednost najbolj prizadela tiste, ki že danes najtežje živijo, na slabšem bo tudi srednji sloj. Če bomo to dopustili, bo pri nas kmalu samo peščica bogatašev, vsi drugi pa bomo reveži. Zato je še kako pomembno, kako se bo na predvideni reformi pokojninskega in davčnega sistema, ki sta ključni za delavstvo, odzval naš sindikat."

3. kongres ZSSS naj bo kongres enotnosti

Kaj pa Franci Bratuša pričakuje od 3. kongresa ZSSS, na katerem bo tudi sam delegat? "Pričakujem, da se bomo dogovorili, kako bomo enotno nastopili v bran delavskih pravic. Menim, da imamo izredno dober program, ki ga bomo lahko uresničili samo, če bomo enotni. Če pa bomo enotni, ne vidim razloga, zakaj ne bi uspeli. V sindikatih se moramo zavedati svoje moči, saj imamo dovolj znanja in sredstev, predvsem pa ogromno članov, ki jim ni vseeno, kako bomo vsi skupaj živeli jutri."

T. K.

Poskus zavajanja in razdvajanja delavcev Varstroju

Delavci Varstroja iz Lendave se že dve leti borijo za svoje pravice, saj jim podjetje dolguje veliko težko zasluženega, vendar neizplačanega denarja. Gre zlasti za terjatve iz naslova premalo izplačanih plač, stroškov za prevoz na delo in iz dela, neizplačenega regresa in drugih prejemkov, ki delavcem pripadajo po kolektivni pogodbi. O rešitvi teh zahtev so imeli delavci več kot 30 sestankov, pogajanj in pogovorov z vodstvom podjetja, kar je razvidno iz obsežne dokumentacije, s katero razpolaga območni odbor SKEI v Pomurju. O teh problemih so delavci redno obveščali tudi inšpekcijo za delo, vendar je le-ta ni ukrepala dovolj učinkovito. Zato so delavci izkoristili edino možnost, ki jim jo v takšnih primerih daje naša (ne)pravna država – podjetje so tožili za izplačilo premalo izplačanih plač in drugih prejemkov.

Delavci so namesto zasluženega denarja dobili – letak

Namesto, da bi se vodstvo podjetja potrudilo in delavcem čim prej poravnalo terjatve ter se tako izognilo stroškom za dolgotrajen sodni postopek, je direktor Varstroja izdelal nekakšen letak in

grožnjo za obstoj družbe Varstroj in potencialno nevarnost za izgubo 200 delovnih mest. V občini Lendava je po vsej verjetnosti to edini primer, ko lastniki masovno tožijo sami sebe. Če k temu dodamo še aktualno situacijo v ostalih podjetjih, predvsem v Nafti in Logu, si takega procesa lastniki ne bi smeli dovoliti," je zapisal direktor.

Svoj letak pa je direktor končal takole: "Kot direktorja družbe me zanima s kakšnimi občutki prihajajo zgoraj navedeni delavci v podjetje na svoja delovna mesta in če jim ni nerodno ob koncu meseca prejeti plačo v firmi, ki jo tožijo in ogrožajo

na nadomestila, prejeta od zavoda za zaposlovanje, nato pa še certifikate in potrdila za premalo izplačane plače," piše Vrhovnik in se sprašuje, kakšna je danes vrednost kapitala družbe in kako umno je doslej vodstvo gospodarilo z njim?

Zavestno kršenje delavskih pravic je kaznivo dejanje

Vrhovnik v svojem pismu tudi opozarja, da direktor zavestno krši delavske pravice, kar je kaznivo dejanje. "Vodstvo družbe nima pravice nezakonito zmanjševati pravic delavcev.

Pavle Vrhovnik: Delavce so v tožbe za varstvo pravic prisilile socialne razmere, lažne obljube in zavestno kršenje zakonov.

Direktor je svojo odgovornost poskušal preložiti na ramena delavcev

ga obesil na oglasno desko. Letak ima naslov: "Lastniki tožijo sami sebe!" Na začetku letaka direktor ugotavlja, da je v Lendavi nad 2000 brezposelnih delavcev, stopnja brezposelnosti pa je okoli 23 odstotkov. Na letaku tudi piše, da si v teh težkih časih nekateri lastniki Varstroja dovolijo tožiti sami sebe. Direktor je na letak napisal tudi seznam vseh delavcev, ki so za premalo izplačane plače, del regresa in neizplačane prevozne stroške vložili tožbo proti Varstroju. Tako so se na letaku znašla imena 108 opeharjenih delavk in delavcev, kakor da bi bila za njimi razpisana tiralica. Na letaku je tudi podatek, koliko jim podjetje dolguje. Iz naslova premalo izplačanih plač podjetje 108 delavcem dolguje skupaj 7.915.050 tolarjev, za neizplačane prevozne stroške za leto 1996 6.334.19 tolarjev in za neizplačan del regresa za leto 1996 801.874 tolarjev brez obresti.

Sprenevedanje brez primere

Na letaku še piše, da ima 108 omenjenih delavcev v lasti 19 odstotkov osnovnega kapitala Varstroja. "Iz gornjih podatkov je razvidno, da znaša vrednost tožb na glavnicno okoli 15 milijonov tolarjev, kar predstavlja skupaj s pripadajočimi obrestmi in stroški tožbenega postopka veliko

njen obstoj. Kot direktor družbe ne morem razumeti, katera sila je bila tako močna, da je prepričala toliko lastnikov, da tožijo sami sebe."

Nerodno bi moralo biti direktorju

Zaradi tega letaka je sekretar območnega odbora SKEI v Pomurju Pavle Vrhovnik pisal pismo članom SKEI v Varstroju.

Vprašanje direktorja, s kakšnimi občutki prihajajo delavci v tovarno, ki jo tožijo, je označil za višek cinizma. "Direktorja je treba vprašati, ali ni njemu nerodno prihajati v podjetje in prejemati plače, ob tem ko je odgovoren za poslovanje družbe, ki delavcem ne izplačuje tistega, kar so si s poštenim delom zaslužili in kar jim pripada po zakonu," piše Vrhovnik.

"Žalostno je tudi, da direktor ne more razumeti, kakšna sila je prisilila delavce v tožbe," ugotavlja Vrhovnik. "Socialna stiska, lažne obljube in zavestno kršenje zakonov – to so razlogi, ki silijo delavce v tožbe za varstvo svojih pravic! Kdor vsaj malo pozna zakonodajo ve, da je odgovorna oseba direktor, ki kazensko odgovarja zaradi kršitev ali omejitev pravic delavcev.

Delavci so zares solastniki družbe, saj so se za obstoj družbe odločili že leta 1991, ko so vanjo vložili denar-

Prav zato se delavci niso pripravljali odpovedati še plačam, regresi in potnim stroškom in so tudi na predlog inšpektorata za delo v Murski Soboti vložili tožbe na delovnem sodišču za varstvo svojih pravic in izplačilo neizplačanih terjatev. Dokaz, da direktor zavestno nadaljuje s kršitvami pravic, so sedanje plače, ki so nižje od izhodiščne plače po kolektivni pogodbi SKEI."

Vrhovnik je prav tako opozoril, da je pisanje direktorja in poimensko naštevanje delavcev, ki so vložili tožbe, očiten poskus vnašanja razdora med zaposlene. Pisanje direktorja je označil za sprenevedanje in zavajanje delavcev, saj je "tako najlažje skriti odgovornost za slabo vodenje in poslovanje družbe in svojo odgovornost prenesti na nedolžne delavce."

"Na tak način direktor samo povečuje napetost in nezadovoljstvo med delavci. Če bi spoštoval zakonske predpise in pravice delavcev, ne bi bilo tožb – torej je on najboljši odgovoren za stanje v Varstroju," poudarja Pavle Vrhovnik. "Delavcem se ni treba ničesar sramovati, če zahtevajo svojo pravico, ki jim jo vodstvo jemlje!"

Če bodo lastniki Varstroja pručili Vrhovnikovo pismo, bodo morali razmisliti o odslovitvi direktorja, ki se iz pravic delavcev skuša norčevati.

T. K.

Tekoče poslovanje Roga, ki se je potapljal skoraj deset let, je spet pozitivno. Zaradi tega zaposleni prejemajo plače in vse drugo, kot je določeno s kolektivno pogodbo. Velika ovira za trajno sanacijo pa je zlasti nerešeno vprašanje lastništva bivše lokacije na Trubarjevi ulici v Ljubljani, za katero želi vodstvo Roga iztržiti 15 milijonov mark. Pri urejanju tega vprašanja se vodstvo Roga spopada z državnim sekretarjem Edom Pirkmajerjem in številnimi zainteresiranimi, ki stegujejo roke po tej dominantni lokaciji. Pozitivni tekoči rezultati so tudi posledica urejenih odnosov z zaposlenimi in njihovim sindikatom SKEI.

Kako ocenjujete svoje enoletno delo v Rogu? Vam je kdaj žal, da ste ga sploh začeli?

Starina Kosem: »Bilo je leto krvavo težkega dela. Problemov, ki so se kopičili leta in leta, ni mogoče rešiti v kratkem času. Če bi ob prevzemu funkcije vedela, kaj vse me čaka, se v to verjetno ne bi spustila. Včasih je dobro, da vsega ne veš – ko pa si enkrat notri, delaš od jutra do večera, tudi po 15 ur rešuješ probleme. Ko delaš bilanco, vidiš, da si nekaj naredil, da rezultati so. Če zdaj premislim vse za nazaj, mi za to, da sem sprejela to dolžnost, ni žal.

Pogovor z direktorico Roga Andrijano Starina Kosem

Sodelovanje s sindikatom, spopadi z grabežljivci

Kako poteka urejanje razmer z upniki?

Starina Kosem: Po potrjenem programu prisilne poravnave bo treba upnikom v dveh letih izplačati 40 odstotkov njihovih terjatev. Terjatve dveh bank (Nove LB in SKB) in Zavarovalnice Triglav, ki so bile zavarovane s hipotekami na Rogovo premoženje, so iz tega izločene. S temi velikimi upniki se pogovarjamo o triletnem moratoriju, odpisu zamudnih obresti, tudi o pretvorbi terjatev v lastniške deleže. S programom prisilne poravnave je 500 milijonov terjatev konvertiranih v lastniške deleže. Skoraj tri četrtine od teh petsto milijonov so prispevali zaposleni, bivši zaposleni in upokojeanci, ostalo pa dobavitelji.

Na tej podlagi je Rog dobil drugo soglasje za lastninjenje in zdaj čaka na vpis v sodni register. Zaradi konverzije terjatev do podjetja so zaposleni in bivši zaposleni kar 80-odstotni lastniki, 16 odstotkov delnic bodo imeli različni dobavitelji, štiri odstotke pa je še družbenega kapitala, ki je prenesen na Slovensko razvojno družbo in sklade.

Vodstvo Roga si prizadeva tudi za dokapitalizacijo, svež denar potrebujemo zlasti za obratna sredstva. Sicer pa Rog že eno leto posluje le z denarjem, ki ga iztrži od prodaje svojih izdelkov.

Koliko delavcev je zdaj v Rogu in kako so plačani?

Starina Kosem: Plače so skladne s kolektivno pogodbo SKEI, s tem da noben delavec ni razporejen v prvi tarifni razred. Zaradi tega ni nobenega delavca, ki bi prejemal z zakonom določeno minimalno plačo. Letos so zaposleni prejeli ves regres za letni dopust in tudi vse druge prejemke, določene s kolektivno pogodbo. V Rogu je 205 zaposlenih, vsi za nedoločen čas. Zaradi naročil za novo sezono iščemo 70 delavcev, ki naj bi začeli delati že decembra, delo bodo imeli do konca sezone, tja do poletja. Zavod za zaposlovanje je na ta dela napolnil nekaj bivših delavcev Roga, javljajo pa se tudi drugi iskanci zaposlitve. Nekateri bivši delavci Roga, ki smo jih pozvali, naj pridejo nazaj, pa so nas grdo psovali.

In koliko delavcev je Rog odpustil?

Starina Kosem: Po načrtu finančne reorganizacije je Rog postopno odpustil 200 delavcev, odhajali so od marca do septembra. Med odhajajočimi je bilo veliko travm, zato smo imeli tudi nekaj zapletov. Ker presežnih delavcev Rog ni mogel financirati, smo se o njih dogovorili z zavodom za zaposlovanje in jamstvenim skladom, kjer so odpuščeni dobili toliko, kot

določa zakon. Za prijave na sklad smo ljudem izpolnili tudi vse potrebne papirje.

In kakšno vlogo je pri tem imel sindikat podjetja?

Starina Kosem: Skupaj z nami je spoznal, da je pri nas dela le za polovico ljudi. Da je torej potrebno narediti kaj, da bo kapital dajal donos, da bo poslovanje pozitivno. Naš zelo velik problem je sezonski značaj dela, pol leta je sezona, pol leta pa nesezona. Sorodne tovarne v svetu so organizirane tako,

Andrijana Starina Kosem

IZ SODNE PRAKSE

Piše: dr. Aleksej Cvetko

Delavci invalidi kot trajno presežni delavci

Delavcu invalidu lahko preneha delovno razmerje kot trajno presežnemu samo pod pogoji, določenimi v 36. členu zakona o delovnih razmerjih, tudi če je ob sklenitvi delovnega razmerja svojo invalidnost zamolčal.

(Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. VIII Ips 127/98 z dne 15. 9. 1998)

Sodišče prve stopnje je med drugim ugodilo tožnikovemu zahtevku za razveljavitev sklepov, s katerimi mu je prenehalo delovno razmerje pri toženi stranki kot trajno presežnemu delavcu, odločilo, da je tožena stranka dolžna tožnika sprejeti na delo od 16. 2. 1996 dalje, mu vpisati delovno dobo v delovno knjižico ter plačati vse prispevke socialnega zavarovanja.

Odločilo je tudi o izplačilu razlike plače in sklepano o stroških postopka.

Drugostopenjsko sodišče je pritožbi tožene stranke ugodilo v delu, ki se je nanašal na izplačilo plače in je v tem delu sodbo prvostopenjskega sodišča razveljavilo in zadevo vrnilo v novo sojenje, v ostalem pa je pritožbo zavrnilo kot neutemeljeno in potrdilo prvostopenjsko odločitev.

Zoper pravnomočno odločbo je tožena stranka vložila pravočasno revizijo zaradi bistvene kršitve določb

pravdnega postopka in zmotne uporabe materialnega prava. Navajala je, da je ob sklenitvi delovnega razmerja tožnik zamolčal dejstvo, da je invalid III. kategorije. Ker je to podatek, ki bi vplival na odločitev tožene stranke že ob sklenitvi delovnega razmerja, tožnik kot trajno presežni delavec ne more izkoristiti bonitete, ki jo sicer zakon priznava delavcem invalidom, ki postanejo trajno presežni delavci. Vztrajala je tudi pri svoji navedbi, da ni nujno pisno soglasje, da trajno presežnemu delavcu invalidu preneha delovno razmerje.

Revizijsko sodišče je revizijo zavrnilo in sodbo obrazložilo:

Tožnik je v reviziji uveljavljal revizijski razlog zmotne uporabe materialnega prava (na kar revizijsko sodišče pazi že po uradni dolžnosti - določba 386. člena ZPP). Revizijsko sodišče ugotavlja, da ta revizijski razlog ni podan. Na podlagi dejanskega stanja, ki sta ga ugotovili nižji sodišči, je pravičen zaključek, da tožena stranka postopka ugotavljanja trajnih presežkov delavcev ni izpeljala v skladu

s predpisi. Zakon o delovnih razmerjih (ZDR - Uradni list RS, št. 14/90, 5/91 in 71/93) v prvem odstavku 36. d člena določa, da delavcu invalidu, ki ne izpolnjuje pogojev za invalidsko pokojnino, delovno razmerje lahko preneha samo z njegovim soglasjem ali če se mu zagotovi sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas na ustreznem delovnem mestu v drugi organizaciji oziroma pri delodajalcu. V petem odstavku istega člena pa je še izrecna določba, da mora biti soglasje delavca pisno. Ker je glede na podatke v spisu tožnik invalid III. kategorije invalidnosti, mu delovno razmerje kot trajno presežnemu delavcu in na način, kot je to storila tožena stranka, ni moglo prenehati. Na drugačno odločitev pri tem ne more vplivati niti morebitno zamolčanje invalidnosti III. kategorije s strani tožnika ob sklenitvi delovnega razmerja, saj se zaradi tega v ničemer ne spremenijo, za odločanje v tem sporu relevantna dejstva. Zato toženčevi revizijski očitki glede zmotne uporabe materialnega prava niso sprejemljivi.

da to upoštevajo. Za 500 ljudi pa v tovarni koles v Sloveniji ni mogoče zagotoviti dovolj dela. Mi si zdaj prizadevamo za pridobitev dodatnih programov, pogovarjamo se naprimer s pohištveno industrijo. Problem sezonskega značaja proizvodnje bomo skušali preseči tudi z izvozom v dežele, kjer je poletje takrat, ko je pri nas zima. Zaradi tega smo bili v delegaciji, ki je nedavno obiskala Argentino. Stroški prevoza v to deželo niso več tako veliki, kot so bili pred leti.

Vprašali ste me po sodelovanju s sindikatom, pri nas je le SKEI. Program presežnih delavcev smo pripravili na podlagi zakona o prisilni poravnavi in stečaju, ne po zakonu o delovnih razmerjih. Presežne delavce smo določili zlasti na podlagi ocene delovne uspešnosti. Pri takšni zadevi ne more biti goreč zagovornik noben sindikat. Zaradi agonije Roga pa se je naš sindikat zavedal, da je nekaj treba narediti. Čeprav so bila pogajanja s sindikatom večkrat zelo trda, smo se o ključnih zadevah uskladili. Sodelovanje s sindikatom zato ocenjujem za primerno. To, da smo našli formulo za medsebojno dogovarjanje, je bilo za uspeh pogajanj ključno.

Mislím, da je najslabše tam, kjer se vodstvo s sindikatom sploh ne pogovarjati. V takšnih primerih lahko pride tudi do povsem neracionalnih potez in dogodkov.

Če smo prav obveščeni, v Rogu še vedno deluje delavska svet. Kako dolgo bo še aktiven, kdaj bodo začeli delati novi organi?

Starina Kosem: Delavska svet bo deloval do vpisa v sodni register. Imamo pa tudi začasni nadzorni svet, v njem so štiri predstavniki notranjih lastnikov, zunanji lastniki pa imajo tri predstavnike. Članica nadzornega sveta je tudi predstavnica ministrstva za gospodarstvo **Branka Kostič**, ki je za rezultate naše sanacije izredno zaslužna. Brez nje bi bil položaj Roga veliko bolj kritičen.

Rog ima tudi bivšo lokacijo na Trubarjevi ulici v Ljubljani. Je to premoženje le breme, kdaj bo to vprašanje rešeno?

Starina Kosem: Zaradi denacionalizacijskega zahtevka se o tej lokaciji težko dogovarjamo. Prejšnje vodstvo je glede Trubarjeve ulice sklenilo nekatere dogovore, ki pa so za nas nesprejemljivi. Od te nekdanje tovarne bi namreč ne dobili skoraj nič. Lahko dokažemo, da so bili objekti nekdanje usnarne ob nacionalizaciji le stare grde barake, da je Rog v objekte in zemljišče zelo veliko vložil.

Naš velik problem je v tem, da se z denacionalizacijskimi upravičenci ne moremo pogovarjati neposredno, ampak le prek njihovega

zastopnika – državnega sekretarja Eda Pirkmajerja. Da se vodstvo Roga z upravičenci ne bi srečalo, so le-ti zelo skrbno varovani. Za nameček je Trubarjeva za eno leto razglašena za kulturni spomenik. Kdo lahko to razume?

Koliko denarja pričakujete za objekte na Trubarjevi ulici?

Starina Kosem: Kakšnih 15 milijonov mark bi bila po našem mnenju primerna vsota. Do tega zneska lahko pridete tudi sami, če upoštevate velikost in lego zemljišča. Na 10.000 kvadratnih metrih zemljišč je mogoče zgraditi še enkrat toliko metrov stanovanjskih in poslovnih prostorov.

Če vas prav razumemo, se glede usode objektov na Trubarjevi in preživetja Roga ne spodate le z državnim sekretarjem, ki po našem mnenju ne bi smel zastopati denacionalizacijskih upravičencev, ampak tudi z drugimi zainteresiranimi. Imamo prav?

Starina Kosem: Pritiski posameznikov in organov so strahotni. Dokler bomo vodili Rog, ne bomo dovoljevali, da bi Trubarjevo prodajali, kar so že poskušali. Glede imen lahko povem le to, da se v Ljubljani ve, kdo lahko državi prodaja tako, da mu v žep pade nekaj milijonov mark. Očitno so mnogi računali, da bomo prešli v last Slovenske razvojne družbe, kjer bi do našega premoženja prišli precej lažje.

Marca letos je s sprejetjem programa prisilne poravnave padel prejšnji program lastinjenja. V nekaj mesecih smo uspeli izničiti soglasje za prejšnji program in pripraviti novega. Ko smo julija dobili soglasje za nov program, smo tiste, ki so delali račune brez nas, dobesedno šokirali.

Iztržek za Trubarjevo moramo dobiti tudi zaradi ločitvenih zahtevkov, ki jih bo enkrat le treba plačati. Iz tekočega poslovanja jih ne bo mogoče plačati nikoli. Brez denarja za Trubarjevo ni mogoče govoriti o trajni sanaciji Roga.

Na bivši lokaciji imate še eno težavo, dostop do vaše trgovine in servisa je zaprt od septembra. Boste zahtevali odškodnino?

Starina Kosem: Da bodo razkopali ulico, nas pristojni sploh niso obvestili, za zaprt dohod do naših prostorov smo zvedeli od naših delavcev. Investitorju in izvajalcu del smo poslali odškodninski zahtevek, vendar odgovora še nismo prejeli. Zaradi tega bomo najprej urgirali, če pa tudi to ne bo zaleglo, bomo prisiljeni ukrepati. Sploh ne vemo, kaj bodo še delali in koliko časa bo delo trajalo.

Franček Kavčič

PРАВNA MNENJA IN NAŠVETI

Piše: Katarina Lavrin, dipl. iur.

Delavka dela na normo. Kadar ni dovolj dela, norme ne more doseči, zato ji delodajalec plačo zniža. Ali delodajalec ravna pravilno?

Norma je merilo za merjenje delovnih rezultatov. Ustrezna je, če jo dosega vsaj 90 % delavcev, ki delajo po teh kriterijih. Razlogi za nedoseganje norme so lahko na strani delavca ali delodajalca, lahko pa gre tudi za primere višje sile.

Peti odstavek 43. člena Splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti (SKPgd) določa: Če delavec ne doseže vnaprej določenih delovnih rezultatov iz razlogov, ki niso na strani delavca, je upravičen do 100-odstotne osnovne plače.

Če so torej razlogi za nedoseganje norme na strani delodajalca, ker delavcu ne zagotavlja dela, mu zaradi tega plače ne sme znižati. Opozoriti pa velja še na naslednje: V primeru, ko delavec norme ne dosega iz razlogov, ki so na njegovi strani, je mogoče njegovo plačo znižati po merilih, ki veljajo za ugotavljanje delovne uspešnosti delavca. V nobenem primeru pa delodajalec plače ne sme znižati pod znesek minimalne plače, če delavec dela polni delovni čas, ne glede na to, ali delavec dosega normo ali ne.

Sindikalna lista

December 1998	Gospodarske dejavnosti (temelj je SKP za gospodarstvo)	Javni sektor* (nekdanje negospodarstvo)
Prvi del	SIT	SIT
1. Dnevnice		
– cela dnevnic		
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	3.500,00
– polovična dnevnic		
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	1.750,00
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.218,00
2. Kilometrini (od 27. 3. 1998 dalje)	35,94	35,94
3. Ločeno življenje	63.043,00	51.098,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 7. 1998)		
– po SKPGD (na delovni dan)	548,00	548,00
Drugi del		
1. Jubilejne nagrade		
– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	50.532,00	42.958,00
– za 20 let	75.798,00	64.437,00
– za 30 let	101.064,00	85.916,00
2. Odpravnina pri upokojitvi	315.216,00	472.824,00
– oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje		– oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje
3. Solidarnostne pomoči		
– po SKPD – ob smrti delavca	94.565,00	85.496,00
– ob smrti v ožji družini	47.282,00	–
4. Minimalna plača (od 1. 8. 1998)	64.666,00	64.666,00
5. Zajemena plača	37.045,00	37.045,00
6. Regres za letni dopust		
– najmanj	102.000,00	84.800,00
– delavci s plačo pod 110.000,00 SIT na mesec	–	102.000,00

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97 v višini 51.098,00 SIT).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon. Za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

Strokovna služba ZSSS

Dobre razmere odvzemajo jadrom veter

Participacijski sporazum z upravo obstaja?
Podpisali smo ga konec leta 1996, v veljavi pa je od začetka leta 1997.

Podpisali ste ga dokaj kmalu po začetku delovanja sveta delavcev. Ali kaj obžalujete to naglico? Ali se vam zdi, ko že imate nekaj izkušenj, zdi, da bi bilo v sporazumu bolje kaj drugače zapisati?

Ker dozdej v podjetju ni bilo kakšnih večjih težav, bi težko rekel, da smo v sporazum kaj pozabili zapisati ali da smo kaj zapisali preveč. Firma dokaj solidno posluje in tovrstnih težav ni bilo. Kako pa bi stvari potekale, če bi bilo poslovanje drugačno, je pa težko reči.

Ali ste se v sporazumu dogovorili za kaj večje pravice, glede financiranja dela sveta, kot jih določa zakon?

Mi smo celo zakonsko možne pravice znižali. Po zakonu bi imeli pravico do enega ali dveh pol-profesionalnih članov sveta delavcev, vendar se za to možnost nismo odločili. Vsi člani smo neprofesionalci, delamo na svojih delovnih mestih. Za delo v svetu dobivamo stimulatívni dodatek.

Skratka, ker ni veliko problemov v podjetju, ker sodelovanje z upravo teče...

...Smo ocenili, da je tudi od sveta delavcev korektno, da je rešitev takšna, kakršna je. Kar se tiče tekočega dela sveta delavcev, pa imamo v dogovoru določeno, kdo krije stroške njegovega dela, vključno z administrativnimi stroški, zagotavljanjem prostorov in uporabo tehnike, potrebne za njegovo delo, kot so računalnik, kopirni stroj itd.

Kaj pa finance za delo sveta? Zakon določa minimum, ali vam ta ustreza?

V podjetju imamo postavljen letni plan izobraževanja, katerega sestavni del je plan izobraževanja za potrebe sveta delavcev. Tako so stroški delovanja sveta delavcev, katerega intenzivnost ni velika glede na to, da problemov ni bilo, celo manjši od tiste, ki jo predvideva zakon. Seveda pa imamo količino denarja, ki jo za delo sveta določa zakon o soupravljanju, zapisano v participacijskem sporazumu. Dogovorili smo se tudi, da lahko svet delavcev najame zunanje sodelavce, podjetje pa krije ta strošek do višine dveh povprečnih plač v podjetju.

Delavskega direktorja očitno tudi nimate. Ali je vzrok za to število zaposlenih ali kaj drugega?

Predvsem število zaposlenih, nismo pa niti resno razmišljali o tem, ali bi delavskega direktorja sploh postavili. Menimo, da lahko vsa vprašanja razrešuje svet delavcev.

Na koliko časa imate seje sveta? Prej ste omenili, da prav pogoste niso...

Eno so prave seje, ki jih imamo tri ali štiri na leto, drugo pa stalni neformalni stiki in razgovori, ki jih ne vodimo zapisniško in ki so lahko vsak teden. Prva seja v letu je denimo ob sprejemanju letnega gospodarskega načrta. Ta vsebuje delovni koledar, ki je pomemben za svet delavcev, spremljamo tudi obseg aktivnosti družbe, denimo obseg prodaje, proizvodnje, večje naložbe. Spremljamo in primerjamo s prejšnjim obdobjem tudi položaj delavcev, ugotavljamo, ali se je izboljšal ali poslabšal ali ostal nespremenjen. Svet delavcev obravnava tudi letno poročilo družbe za preteklo leto. Obravnava tudi problematiko počitniških kapacitet, ki smo jih ohranili. Sestanemo se pred sejo nadzornega sveta. Svet delavcev obravnava program presežnih delavcev, ki je bil doslej oblikovan dvakrat, trikrat od leta 1996. Šlo je za to, da se izkoristijo možnosti za predčasno upokožitev delavcev, ki so na to pristali. Svet delavcev je s programi soglašal, seveda zato, ker so se strinjali tudi vsi "prizadeti" delavci. Enkrat ali dvakrat smo imeli skupni sestanek s sindikatom.

Predsednik sveta delavcev v škofjeloškem Termu Albin Nedižavec o tem, kako dobro poslovanje podjetja lahko odvzema svetu delavcev zagon, ki ga imajo sveti v podjetjih s težavami

Svet delavcev v škofjeloški družbi Termo d. d. je bil izvoljen leta aprila 1995; ima sedem članov, v njem pa je zastopana vsa dejavnost podjetja. V Termu je 420 zaposlenih in po zakonu bi svet delavcev lahko bil številnejši. Vendar so zaposleni presodili, da je to število članov sveta primerno, tudi zato, ker je sindikat na svojem področju delovanja kar dejaven. Svet delavcev spremlja predvsem vsebinsko delovanje firme, poslovanje, planiranje, obveščanje delavcev. Delo sindikata in sveta delavcev se ne podvaja. Resda medsebojnega dogovora in interesnih področjih sindikat in svet delavcev nista podpisala, obstaja pa nekak tihi dogovor o tem. Podjetje je postalo delniška družba v večinski lasti zaposlenih spomladi leta 1996, posluje pa sorazmerno ugodno.

Tako nam je uvodoma nasul osnovne podatke o delniški družbi Termo predsednik njenega sveta delavcev Albin Nedižavec, s katerim smo se pogovarjali o delu sveta delavcev v Termu.

Z upravo se denimo dogovarjamo tudi za finančno pokrivanje nekaterih aktivnosti, kot so športne dvorane, bazen, za rekreacijo zaposlenih.

Ali ima svet delavcev program dejavnosti v prihodnje? Ali imate določene cilje, kaj bi bilo treba v prihodnje doseči?

Tak program je težko sestaviti v podjetju, ki solidno posluje. Tudi strokovnjaki, ki razlagajo soupravljanje in delovanje svetov delavcev, ne daje pravih, konkretnih nasvetov, kako delovati v uspešnih podjetjih. Pri nas na primer vse, kar smo zastavili kot cilj v participacijskem dogovoru, do-

Albin Nedižavec: Strokovnjaki za soupravljanje nam ne znajo svetovati, kako naj delujejo sveti delavcev v uspešnih podjetjih.

segamo in nam zato zmanjkujke malo vetra v jadra. Manjka torej izkušenj, znanja, vedenja, kako delovati v uspešnih podjetjih.

Kaj pa izobraževanje zaposlenih? Kakšna je raven vedenja o soupravljanju med zaposlenimi?

Ta raven precej pada s stopnjo izobrazbe zaposlenih. Izobraževanje bi lahko bilo ena izmed nalog sveta delavcev v prihodnje.

Vendar si je za zdaj še niste zastavili, s tem vprašanjem se svet delavcev v Termu še ne ukvarja?

Motiviranost med zaposlenimi za tovrstno izobraževanje je med zaposlenimi precej majhna. V starih časih je bilo sodelovanje pri soupravljanju nekako samoumevno, zdaj pa takšna vprašanja malokoga zanimajo. Zato ljudi niti ne silimo v tovrstne aktivnosti.

Ali ste se člani sveta izobraževali za soupravljanje?

Enkrat letno gremo na kak seminar, vendar se bolj obsežnega programa izobraževanja doslej nismo udeležili. Pogrešamo namreč izobraževanje, primerno za okolje bolje stoječih podjetij.

Svet delavcev naj bi bil kanal, prek katerega bi se pobude in predlogi pretočili do uprave. Zanima me, kako imate v Termu organizirano komunikacijo med zaposlenimi in upravo?

Nas je malo in se pretežno poznamo med seboj. Zato te informacije stalno tečejo med zaposlenimi in člani sveta delavcev, brez določenih ur za razgovore ali "nabiralnikov predlogov". Sicer pa zaposleni ne postavljajo prav dosti vprašanj ali predlogov.

Kakšna vprašanja postavljajo delavci, dejansko s področja delovanja sveta delavcev ali bolj sindikalno obarvana?

Zaposlene zanima denimo letni koledar, delo je namreč štiriizmensko, včasih koga zanima izobraževanje, zelo pogosto pa vprašujejo o pogojih dela in o plačah. Mi skušamo pogoje dela obdržati na določeni kakovostni ravni, preverjamo, ali tu pravila niso kršena, ali so zagotovljena sredstva za varovanje pri delu itd. Sindikat se bolj ukvarja z ocenami delovnega mesta, svet delavcev pa skuša stvari obvladovati na ravni podjetja.

Torej svet delavcev daje pobude upravi in ne čaka zgolj na njene pobude, na njene želje ali zahteve?

Nekaj tega komuniciranja je, vendar pa prevladujejo pobude uprave, svet delavcev je kot večina svetov bolj v pasivni kot v aktivni vlogi. Poskušamo pa se aktivno obnašati, ko se sprejema letni gospodarski načrt.

Predsedniku sveta delavcev ponavadi zastavimo vprašanje, ali bi in kaj bi spremenil glede na lastne izkušnje v zakonu o soupravljanju. Oziroma, ali je res treba pravice zaposlenih do soupravljanja zožiti, kot zahtevata združenje delodajalcev in gospodarska zbornica.

Kolikor poznam položaj v slovenskih podjetjih, menim, da daje zakon precej več pravic do soupravljanja, kot jih zaposleni izkoristijo. Če za zakonom ni dovolj trdne volje ljudi, da ga izvajajo, zakon ne pomaga. Imam pa občutek - res pa je, da se v to nisem preveč poglobljal - da je zakon o soupravljanju kar precej širokogruden s pravicami.

Ali menite, da bi jih torej lahko brez škode za soupravljanje skrčili?

Teško bi dejal, da bi pravice lahko zožili. Mislim, da ni dovolj natančno določeno njihovo izvajanje oziroma, kako jih doseči. Zdi se mi, da je še vedno preveč lukenj, skozi katere se ena ali druga stran, največkrat pa je to po mojem mnenju uprava, lahko izmuzne. Zakon bi po moje krenulo oplemeniti z izkušnjami, ki so se v teh letih nabrale. Mislim pa, da bi o tem lahko več povedali tisti predsedniki svetov delavcev, ki so se kdaj znašli v konfliktnem odnosu do uprave.

S posveta varnostnih inženirjev o evropskem sistemu varnosti in zdravja pri delu

Brez urejenega varstva pri delu nas EU ne bo sprejela

Kot smo slišali na marsikdaj polemičnem posvetu, so obveze slovenskih delodajalcev v zvezi z varstvom pri delu v primerjavi s tistimi v Evropski uniji preizkušnje in je zato treba v naše predpise vnesti vsaj minimalna določila zadevnih direktiv Evropske unije. Slovenija sicer zaradi tovrstnega socialnega dumpinga (prodajanje izdelkov pod realno ceno) ne more računati na polnopravno članstvo v EU. Kandidatke morajo **acquis EU** (zakonodajo EU) v celoti uresničevati še pred začetkom polnopravnega članstva.

Za Slovenijo je prilagajanje predpisov težko tudi zato, ker sta bila varnost in zdravje pri delu za mlado slovensko državo po osamosvojitvi na vrsti daleč za vsemi "državotvornimi" predpisi in reformami. Predlog zakona o varnosti in zdravju pri delu je na nekajminutno prvo obravnavo v državnem zboru tako čakal kar tri leta. Čeprav je predlog zakona za drugo obravnavo že nekaj časa pripravljen, je novembra minilo že celo leto od prve obravnave. Verjamemo lahko, da bo ta za zdravje slovenskih delavcev tako pomembni zakon sprejet v letu 1999 le zato, ker nas drugače Evropska unija ne bo sprejela medse. Za slovensko politiko zdravje delavcev na delovnem mestu prav gotovo ni prioriteta.

Rešitve, ki so se v razviti Evropi pokazale za zagotavljanje zdravja delavcev na delovnem mestu za posebej učinkovite, morda v Sloveniji takoj ne bodo mogle dajati enakih učinkov. V razvitih državah namreč delodajalci zagotavljajo strokovno in učinkovito varstvo zdravja delavcev na delovnem mestu tudi zato, ker se jim posledice obolevanja in invalidiziranja delavcev krepko poznajo pri zmanjšanem dobičku. Kot se je izrazila svetovalka vlade **Tatjana Petriček**, je najboljši inšpektor za delo zavarovalnica z bonusi in malusi zavarovalnim premijam. V Sloveniji pa imamo šele prve obrise reforme obveznih zavarovanj in napovedi o **različno visoki prispevni stopnji** za obvezna invalidska in zdravstvena zavarovanja za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.

Zveza varnostnih inženirjev Slovenije je prejšnji teden na Ravnah na Koroškem organizirala posvet o predlogu zakona o varstvu pri delu, ki čaka na drugo obravnavo v državnem zboru. Do leta 2003 bo Slovenija morala sprejeti še vrsto drugih predpisov o varnosti in zdravju pri delu, brez katerih nas Evropska unija ne bo sprejela v svoje vrste. Na vprašanja varnostnih inženirjev sta odgovarjala Tatjana Petriček, svetovalka vlade, in Milan Srna, direktor Urada za varnost in zdravje pri delu. Varnostni inženirji so pogojevali prisotnost ministrstva za delo, ki pripravlja izvedbene predpise za področje varnosti pri delu.

Mag. Milan Srna je predstavil številne direktive EU na področju varnosti in zdravja pri delu. Predstavniki vlade, ki so se pretekli mesec v Bruslju udeležili **screeninga** (primerjava naše zakonodaje z zakonodajo EU) s predstavniki komisije EU, poročajo, da Slovenija čaka gigantski posel. V slovenske predpise bo do leta 2003 treba vnesti stotine določil direktiv EU. Določil direktiv pa ni mogoče preprosto prevesti v slovenščino, saj so zapisana tako, da od vsake države zahtevajo svojstveno rešitev. Zdi se, da v državni upravi preprosto ne bo dovolj strokovnjakov, ki bodo zmogli ves ta obsežni posel.

Rešitve, ki smo jih navajeni še iz časov nekdanje Jugoslavije, bodo direktive EU pogosto postavile na glavo. Tako še veljavni predpisi na istem mestu urejajo varstvo zdravja delavcev na delovnem mestu in izdelavo strojev in drugih sredstev za delo v skladu z varnostnimi standardi. Direktive EU pa odgovornost za varnost zdravja delavcev prepuščajo delovni zakonodaji, odgovornost za varnost sredstev za delo pa zakonodaji o varstvu potrošnikov. Ustreznost delovnih sredstev na trgu mora torej nadzorovati tržna in ne delovna inšpekcija. Zakon o varnosti in zdravju pri delu se bo torej ukvarjal zgolj z razmerjem **delodajalec – delavec**. Predlog zakona delodajalcu odreja temeljno odgovornost za varno in zdravo delo. Delavec pa je disciplinsko odgovoren za izvajanje ukrepov varstva pri delu.

Predlog zakona upošteva zahteve **predsedstva Zveze svobod-**

nih sindikatov Slovenije o sodelovanju delavcev in njihovih predstavnikov pri odločanju o vseh vprašanih, ki zadevajo zagotavljanje varnega in zdravega dela. V primerjavi s predlogom zakona za prvo obravnavo je v predlogu za drugo obravnavo glede delavskega soupravljanja precej sprememb. V predlogu zakona tako (na zahtevo Obrtne zbornice Slovenije) ni več določil o odborih za varnost in zdravje pri delu.

Vladimir Bizovičar, predstavnik SKEI, je udeležence posveta seznanil z ustanovitvi posebnega organa pri tem sindikatu, ki bo odslej spremljal nastajanje in izvajanje predpisov o varnosti in zdravju pri delu.

Znano je, da se interesi delavcev uveljavljajo veliko učinkoviteje, kadar se zanje ne bori zgolj osamljeni delavec, ampak vsi delavci preko svojega predstavnika. Zaposleni v marsikaterem slovenskem podjetju pa so se zaradi najrazličnejših vzrokov odrekli pravici, da se organizirajo v sindikatu ali da si izvolijo svet delavcev. Ko bo sprejet ta predlagani zakon, bodo dolžni soupravljati vsaj na področju varnosti in zdravja pri delu. Izvoliti si bodo morali vsaj **delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu**, ki ima (zgolj za vprašanja varnosti in zdravja pri delu) enake pravice, kot sicer veljajo za svet delavcev. Ker **svet delavcev** že deluje, pa bo po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu prevzel še dodatna pooblastila.

Svet delavcev in delavski zaupnik bosta lahko v skladu s predlogom zakona od delodajalca **zahtevala** sprejem primernih ukrepov za odpravo in zmanjšanje tveganj za varnost in zdravje pri delu. Zahtevata lahko inšpekcijsko nadzorstvo. Delodajalec se mora z njima **posvetovati** o vsakem ukrepu, ki vpliva na varnost in zdravje pri delu, o izbiri strokovnega delavca ter pooblaščenega zdravniška, ki skrbita za strokovno varstvo zdravja zaposlenih. Posvetovati pa se mora tudi o obveščanju delavcev in o **izjavi o varnosti** (v bodoče ključni dokument, iz katerega bo mogoče razbrati vsa tveganja za zdravje zaposlenih).

Pogajanja v okviru **ekonomsko-socialnega sveta** pa so v predlogu zakona vključila tudi obveznost delodajalca, da vse ključne dokumente, iz katerih je mogoče razbrati stanje varnosti in zdravja pri delu, posreduje ne le svetu delavcev in delavskemu zaupniku, temveč tudi **sindikatom** pri delodajalcu. Predlog zakona v skladu z direktivo EU soupravljanje torej zagotavlja vsem delavcem – tudi tistim, ki sicer niso izkoristili pravice po zakonu o sodelovanju delavcev pri upravljanju ali se niso sindikalno organizirali.

Jože Dolenc, predsednik Zveze društev varnostnih inženirjev Slovenije, je opozoril, da razpravo o predlogu zakona otežuje dejstvo, da predlagatelj ni hkrati pripravil tudi predlogov nekaterih **podzakonskih aktov**, brez katerih novi zakon ne more zaživeti. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je zamudilo priliko, da bi si na posvetu varnostnih inženirjev olajšalo delo in ponudilo varnostnim inženirjem v obravnavo osnutke teh podzakonskih aktov. Prav gotovo bi strokovnjaki, ki morajo v praksi razreševati istovrstne zanke, pripravili vrsto koristnih predlogov.

Prav tako jasno je, da si strokovnjaki za varnost in zdravje pri delu želijo lastno **zbornico** oziroma možnost, da stroka sodeluje v postopkih izdaje **dovoljenj** za opravljanje nekaterih strokovnih nalog in da samostojno organizira in **izvaja strokovne izpite** po posebnem predpisu. Predlogu zakona zamerijo, da ne postavlja jasnejših kriterijev, kako delodajalec izbere primerne strokovnjake za izvajanje strokovnih nalog varnosti in zdravja pri delu v podjetju (**pooblaščen inženirji**). Teh za delavce izjemno važnih kriterijev, menijo varnostni inženirji, ni dobro prepuščati tržni stihiji.

Lučka Böhm

Konstituiranje organov Sindikata delavcev trgovine Slovenije

Na prvi seji po nedavni skupščini je republiški odbor sindikata obravnaval več točk dnevnega reda. V osrednji vsebinski točki je na predlog sindikalne podružnice poslovnega sistema Mercator obravnaval vprašanje pravic presežnih delavcev, o katerih so po uveljavitvi sprememb zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti zelo različna tolmačenja. Republiški odbor zahteva od ministrstva za delo, da najkasneje

do 6. decembra pošlje zavodu za zaposlovanje in njegovim območnim enotam jasna navodila o pravicah presežnih delavcev, ki so imeli ob uveljavitvi sprememb zakona dokončne odločbe. Če bodo zaradi uveljavitve 61. člena zakona ti presežni delavci oškodovani, bo republiški odbor sindikata o tem členu zakona o spremembah zakona o zavarovanju za primer brezposelnosti začel ustavni spor.

Republiški odbor je na podlagi statuta oblikoval nov 9-članski izvršni odbor in določil njegovo sestavo. Člani izvršnega odbora so: Franci Lavrač, Nevenka Knapič, Sandi Bartol, Nevenka Rajhman, Cvetka Dobnik, Marjeta Benko, Darinka Banovec, Dušan Djordjević in predsednik območnega odbora sindikata za Podravje. Nov izvršni odbor je sestavljen tako, da njegovi člani zastopajo več kot 82 odstotkov članstva sindikata delavcev trgovine.

Republiški odbor je obravnaval tudi priprave na 3. kongres ZSSS. Delegati Sindikata delavcev trgovine Slovenije bodo kongresu predlagali posebno resolucijo o obratovalnem času trgovin.

F. K.

kaj delajo

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Skupščina bo 11. februarja

Na novembrski seji republiškega odbora smo sklenili, da bo volilna skupščina sindikata dejavnosti 11. februarja 1999 v Žalcu. Do takrat bomo morali opraviti vse potrebne postopke za evidentiranje in kandidiranje predsednika, treh podpredsednikov (ti so obenem predsedniki odborov posameznih dejavnosti), sekretarja, članov nadzornega odbora in stalnih delovnih teles, to je odborov oz. komisij pri sindikatu. Vsi sklepi, rokovnik in postopki bodo objavljeni v našem biltenu. Sindikalne zaupnike v podjetjih posebej opozarjam, naj na članskih sestankih, ki jih bodo ob koncu leta imeli tudi zaradi poteka mandatov njihovih vodstev, ocenijo dela sindikata dejavnosti in evidentirajo kandidate za novo vodstvo. Ker bomo na skupščini verificirali novo sestavo republiškega odbora, se morajo v tem času konstituirati območni odbori našega sindikata.

Poleg priprav za kongres ZSSS in dogovora o našem sodelovanju na njem smo na seji sprejeli tudi pomemben sklep o ustanovitvi sklada za solidarnostne pomoči, pravilnik o podeljevanju in kriterije. Dosedanje dileme v zvezi s podeljevanjem ne bodo več ovira in bodo kriterije lahko uporabljali tudi neposredno v sindikatih podjetij.

Delegatom na kongresu smo naročili, naj podprejo tiste usmeritve in pobude, ki krepijo ZSSS kot močno, bolje organizirano in strokovno organizacijo. Le takšna bo sposobna ubraniti delavske pravice in položaj pred projekti, ki jih na račun delavcev pripravljajo delodajalci in vlada. Poudarili smo tudi potrebo po ohranitvi solidarnosti kot pomembnega elementa sindikalnega gibanja. Odločanje v ZSSS pa mora po našem mnenju temeljiti na enakopravnosti in spoštovanju pravic in interesov tudi manjših sindikatov.

Miloš Mikolič, sekretar

Sindikat poklicnih gasilcev Slovenije

Mandatna skupščina bo 15. januarja

Svet SPGS je prejšnji teden sprejel sklep o sklicu mandatne skupščine, ki bo 15. januarja 1999 v Novem mestu. Za Novo mesto smo se odločili, ker imamo tam aktivno in številnejšo organizacijo. Poleg 20 delegatov, ki so člani skupščine po statutu – to so člani sveta, izvršnega odbora in nadzornega odbora – bodo zavodi, ki imajo več kot 10 članov, izvolili še po enega delegata. Ker mora biti na skupščini zastopana vsaka organizacija, bodo nanjo povabljeni tudi sindikalni zaupniki enot, ki niso drugače zastopani v sestavi skupščine. Na skupščini bo tako 32 delegatov. Evidentiranje za novo vodstvo sindikata naj bi bilo končano do 15. decembra. Zaupnike enot pozivam, naj skrbno proučijo gradiva, ki jih bodo dobili v biltenu, in še posebej popisnice za evidentirane možne kandidate za predsednika, sekre-

tarja, člane nadzornega in izvršilnega odbora.

Na seji smo se dogovorili tudi o pospešenih aktivnostih sindikatov zavodov za sprejem nove kolektivne pogodbe za dejavnost poklicnega gasilstva. Pri tem nam bodo pomagali direktorji področnih uprav za zaščito

in reševanje, ki naj bi koordinirali pogovore med sindikatom in občinami. Poseben pogovor smo opravili tudi na Gasilski zvezi Slovenije, ki naj bi bila podpisnik kolektivne pogodbe za zaposlene v gasilskih zvezah in društvih.

Miloš Mikolič, sekretar SPGS

Sindikat

SINDIKAT SPET OBUPUJE,
DELAVCEV NIHČE NE ČUJE.
NAS DRŽAVA NE SPOŠTUJE,
VENOMER NAM LE KLJUBUJE.
TO JE ZDAJ RESNICA,
KJE JE DELAVSKA PRAVICA.
DEMOKRATSKA RES POSTALA JE DRŽAVA,
VLADA Z DENARJEM SE ZABAVA.
V DRŽAVNEM ZBORU
ZAMAN NA SEJAH ČAS TRATIJO,
KO JIM POSTANE DOLGČAS,
SE S ČASOPISOM PO GLAVAH MLATIJO.
ČE SINDIKAT IMEL BO TAKŠNO SREČO,
PROBLEMOV NE BO REŠEVAL NA KONGRESU
AMPAK NA BOKS MEČU.
BELA KNJIČA SPRAVLJA NAS V OBUP,
SAJ TONE ROP VSE SPRAVIL NAS BO V GROB.
ČE TONETA DOLGO BO DRŽALA TRMA,
BO IZŠLA ŠE KNJIČA ČRNA.
PROBLEMOM NE BO NIKDAR KONCA,
SAJ ŽE VSI JEMO SKORAJ IZ PRAZNEGA LONCA.
V ZAČETKU STVARSTVA BOG POKLONIL NAM JE RAZUM,
A SKORAJ BOLJŠE BI BILO DA POKLONIL BI NAGON.

SINMUR

Boksar

"Moj novi fant je boksar."
 "Kakšen pa je?"
 "Saj veš, kako je z boksarji: po vsaki tekmi je drugačen!"

Brez besed

"Mož, jaz sem brez besed," reče žena možu, ki se zjutraj vinjen pri-
 maje domov.
 "Lepo. Potem pa kar ostani brez besed!"

Vzoren pacient

"Ste nehali piti, kaditi in pono-
 čevati, kakor sem vam naročil?" je
 vprašal zdravnik pacienta.
 "Seveda!"
 "Kako pa vam je to uspelo?"
 "Poročil sem se!"

Napaka

"Moja, ti nosiš poročni prstan na
 napačni roki!"
 "Seveda, saj sem se tudi poročila
 z napačnim človekom!"

Zaskrbljenost

"Tone, zakaj si zaskrbljen?"
 "Očka sem postal!"

Na kongresu Sindikata KNG so delegati namesto z dvema kartonoma glasovali le z enim. Saševi fotografiji dokazujeta, da bi preštevalci glasov lahko prišli do bistveno različnih rezultatov. Ker je kongres Sindikata KNG obvladoval predsedujoči Soniboj Knežak, se k sreči ni nič zapletlo.

"Upam da je tega veselega dogodka vesela vsaj tvoja žena, če se že ti tako kislo držiš."
 "Kje pa! Bojim se, da bo pobesnela, ko bo zvedela!"

Ljubi mir

"Zakaj si se poročil s Španko?"
 "Ah, zaradi ljubega miru."
 "Ne razumem!?"
 "Žena ne zna slovensko, moja mati in njena tašča pa ne špansko. Zato imam pri hiši ljubi mir!"

Humoreska

"Vili, kaj je s tabo? Zakaj si tako potr? " je pred dnevi pri malici v naši tovarni strugar Lojze povprašal rezkarja Viliija.

"Kaj ne bi bil žalosten, ko pa je brat uničil našo domačijo. Kmetijo je spravil na boben!" je potrto dejal Vili.

"Kaj pa se je zgodilo?" smo povprašali vsi v en glas.

"Verjetno se še spomnite, da je lani naša vlada pripravila obsežen varčevalni program. Politiki so takrat trdili, da bo šla naša država rakovo pot, če varčevalnega programa ne bomo uresničili. Kot zaveden državljani je moj brat na svoji kmetiji začel dosledno izvajati varčevalne ukrepe," je pojasnil Vili.

"Varčevalni ukrepi so bili napisani na kožo delavcem. Kako jih je sploh lahko začel uresničevati na kmetiji?" je vrtal naprej Lojze.

"Za varčevanje na svoji kmetiji je smiselno uporabil vladne varčevalne ukrepe. Tako je denimo prašičkom ukinil dopoldanski obrok, češ da si ga ne zaslužijo, ker se prepočasi redijo. Kravam je najprej zmanjšal obrok krme. Ker so začele dajati manj mleka, pa jih je namesto dvakrat na dan začel molsti trikrat dnevno, da bi tako pridelal več mleka. Kuram pa je sploh nehal dajati pšenico in koruzo, češ da tako in tako ves dan samo postopajo po dvorišču, zato naj si kar same najdejo kaj za v kljun. Poleg tega pa je namesto mladih telet začel rediti stare krave, češ da se to bolj splača, ker so stare karave že vajene dajati mleko."

"Kako pa se je to 'varčevanje' končalo?" sem previdno povprašal.

"Prašičev ni mogel prodati, ker jih je bila sama kost in koža. Krave, še zlasti starejše, so shirale in nehale dajati mleko. Kure pa so pobegnile tja, kjer jim dajejo koruzo. Tako sedaj sosedom nesejo zlatorumena jajca, naša domačija pa je prišla na boben!" je žalostno sklenil Vili.

"Podobna usoda je doletela tudi mojega bratranca, ki ima obrtno delavnico," se je vključil v pogovor mizar Tone.

"Kaj pa je njega doletelo?" smo bili zopet radevedni.

"Preveč je gledal televizijo! V upanju, da bo obogatel, je lani tudi sam začel uresničevati vladne varčevalne ukrepe."

"Kako se je lotil varčevanja?"

"Najprej je delavcem zvišal norme in zmanjšal plače. Da bi povečal konkurenčnost svojih proizvodov na trgu Evropske unije, je delavcem ukinil tudi topel obrok med delom. Nato pa si je dvignil plačo in iz sredstev obratovalnice kupil nov, izredno drag avto znamke BMW, češ da je to nujno, če nočemo biti do poslovnih partnerjev v Evrop-

ski uniji v podrejenem položaju. Sedaj kar naprej potuje po Evropi in si zaračunava devizne dnevnice, poleg tega pa zapravlja denar za razkošno življenje in sprejeme za tujce."

"Kako pa se je vse to končalo?"

"Slabo! Večina delavcev nenehno boleha, zato naredijo sedaj veliko manj kot pred leti. Primanjkljaj na žiro računu, ki ga je ustvaril zaradi prevelike potrošnje, pa skokovito narašča. Obratovalnica je tik pred stečajem!" je pojasnil Tone.

"Da, da! Tudi varčevati je treba znati! Ker sta Vilijev brat in Tonetov bratranec začela varčevati na napačnem koncu, sta pripravila še tisto, kar sta imela!" je dejal Lojze. "Sicer pa je za las manjkalo, da nas vseh skupaj ni doletela enaka usoda!"

"Kako to misliš, Lojze?" smo ponovno povprašali vsi v en glas.

"No, saj veste, da je tudi naša vlada lani pripravila nekakšen program, ki ga je imenovala varčevalni, dejansko pa je bil uničevalen. Vlada je želela delavcem ukiniti ali zmanjšati regres za malico, povračilo stroškov prevoza na delo, jubilejne nagrade, nadomestila v času bolezni in mnoge druge prejeme in pravice, hkrati pa je povečala javno porabo. Če bi vlada svoj program uresničila,

bi najprej uničila nas delavce, nato pa še vse slovensko gospodarstvo," je pojasnil Lojze.

"Zakaj pa vlada prazaprav ni uveljavila tega programa?" je zanimalo skladiščnika Rudija.

"To so ji preperečili sindikati, ki so pred vladno palačo organizirali celo množični protestni shod, na katerega so prišli delavci iz vse Slovenije. Če se vlada ne bi ustrašila moči sindikatov, bi zagotovo uresničila svoj – ne varčevalni, pač pa uničevalni program," je odločno dejal Lojze.

"Hvala bogu, da imamo v teh težkih časih vsaj sindikate!" je dejal Rudi. "Brez njih danes še tega ričeta s kranjsko klobaso ne bi imeli!"

Vsi smo pokimali in se spravili na ričet, saj se je čas za malico že iztekal. Lojze pa je preudarno dejal: "Prav je, da so sindikati vladi preperečili varčevanje na napačnem koncu. Še lepše pa bi bilo, če bi Zveza svobodnih sindikatov Slovenije na svojem kongresu, ki bo v teh dneh, vladi in menedžerjem jasno povedala, kako in kje morajo začeti varčevati – namreč pri sebi! Naše Janeze je treba naučiti vsaj lepih manir, če jih tega že niso naučili, ko so bili še Janezki."

Iz dnevnika delavca Jožeta

Hvala bogu, da imamo sindikate

bi najprej uničila nas delavce, nato pa še vse slovensko gospodarstvo," je pojasnil Lojze.

"Zakaj pa vlada prazaprav ni uveljavila tega programa?" je zanimalo skladiščnika Rudija.

"To so ji preperečili sindikati, ki so pred vladno palačo organizirali celo množični protestni shod, na katerega so prišli delavci iz vse Slovenije. Če se vlada ne bi ustrašila moči sindikatov, bi zagotovo uresničila svoj – ne varčevalni, pač pa uničevalni program," je odločno dejal Lojze.

"Hvala bogu, da imamo v teh težkih časih vsaj sindikate!" je dejal Rudi. "Brez njih danes še tega ričeta s kranjsko klobaso ne bi imeli!"

Vsi smo pokimali in se spravili na ričet, saj se je čas za malico že iztekal. Lojze pa je preudarno dejal: "Prav je, da so sindikati vladi preperečili varčevanje na napačnem koncu. Še lepše pa bi bilo, če bi Zveza svobodnih sindikatov Slovenije na svojem kongresu, ki bo v teh dneh, vladi in menedžerjem jasno povedala, kako in kje morajo začeti varčevati – namreč pri sebi! Naše Janeze je treba naučiti vsaj lepih manir, če jih tega že niso naučili, ko so bili še Janezki."

Odrpito pismo mag. Antonu Ropu, ministru za delo, družino in socialne zadeve Koga obvezujejo mnenja vašega ministrstva?

Dne 30. 11. 1994 je vaše ministrstvo naslovilo na Republiški zavod za zaposlovanje Območna enota Maribor pisno mnenje pod opr. št. 111-001/94-34 v zvezi s tolmačenjem 1. odstavka 26. člena Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki se glasi (cit.):

»Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 14/90 in 71/93) v 2. odstavku 36. d člena določa, da starejšemu delavcu, ki mu do izpolnitve pogojev za upokožitev manjka do pet let zavarovalne dobe, lahko preneha delovno razmerje le, če se mu zagotovi odkup zavarovalne dobe, če mu je zagotovljeno denarno nadomestilo iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti do izpolnitve pogojev za upokožitev ali z njegovim soglasjem do ustrezne odpravnine.

Glede na to, da je v določbi uporabljen pojem »starejši« delavec, ki mu do izpolnitve pogojev za upokožitev manjka do pet let zavarovalne dobe, menimo, da je treba pri razlagi tega pojma uporabiti določbo 87. člena istega zakona, kar pomeni, da veljajo varstvene določbe v zvezi s prenehanjem delovnega razmerja za tiste delavce, ki so starejši od 55 let (moški) oziroma 50 let (ženske) in imajo ustrezno krajšo zavarovalno dobo, kot je za upokožitev potrebna.«

V Novi DE št. 42 z dne 26. 11. 1998 je bil objavljen povzetek mnenja vašega ministrstva v zvezi z izvajanjem nekaterih določb novele ZZZPB, v katerem je tudi stavek (cit.):

»Zadnji odstavek 61. člena zakona se torej sklicuje na 36. d člen zakona o delovnih razmerjih zaradi opredelitve sklepa, razen tega pa opredelitev starejšega delavca v smislu 87. člena zakona o delovnih razmerjih v povezavi z zadnjim odstavkom 71. člena zakona ni ustrezna, ker zakon v na-

vedenem členu določa posebno varstvo starejših delavcev. Varstvo delavcev – zavarovancev iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti pa je določeno v zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.«

Glede na to, da je prvonavedeno mnenje »staro« natanko štiri leta, je več kot očitno, da se je vaše ministrstvo kot strokovni sooblikovalec predloga novele ZZZPB še kako dobro zavedalo, da se 4. odstavek 61. člena ZZZPB ne sklicuje na 2. odstavek 36. d člena ZDR zaradi »opredelitve sklepa«, temveč zgolj in izključno zato, da bi pravice do denarnega nadomestila po (do)tedanjih predpisih lahko uveljavljali dejansko le starejši delavci.

Če bi namreč šlo le za »opredelitev sklepa«: zakaj se omenjena določba ZZZPB ne sklicuje na prvi odstavek 36. e člena ZDR (cit.): »Delavcu, kateremu ni mogoče trajno zagotoviti dela v organizaciji oziroma pri delodajalcu, preneha delovno razmerje po preteku šestih mesecev po dokončnosti sklepa o prenehanju delovnega razmerja«?

Zakaj se torej – sedaj sporna – določba ni glasila: »Zavarovavec, katerega sklep o prenehanju delovnega razmerja po 1. odstavku 36. e člena ZDR je postal dokončen do uveljavitve tega zakona, uveljavi pravico do denarnega nadomestila po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, če mu bo do izteka odpovednega roka manjkalo manj kot pet let zavarovalne dobe do izpolnitve pogojev za upokožitev.«?

Skratka: gre za enak scenarij (in z istimi akterji!), ki je bil uporabljen že v primeru »Kebričevega zakona«.

Naj spomnim: »Kebričev zakon« ne vsebuje nikakršnih prehodnih določb, zato sta ZPIZ in (takrat še) Republiški zavod za zaposlovanje sprva odklanjala starejše presežne delavce, med katerimi je zavladala panika, trobila neke stranke so poročala o »žrtvah« tega zakona, vpletli so se sindikati.

Ko pa je bila zmeda popolna, se je kot odrešenik pojavilo vaše ministrstvo z (ustavno spornim, op. p.) navodilom za izvajanje »Kebričevega zakona«, po katerem ta ni veljal za tiste starejše delavce, ki so bili pred 1. 8. 1998 z dokončnimi sklepi opredeljeni kot trajni presežki.

No, nadaljujmo z obravnavanim mnenjem: Čisto »desetko« iz

parterne verbalne telovadbe si za svoj »umetniški vtis« zaslužijo naslednje »ugotovitve« (cit.):

»Upravičenci in pravica do denarnega nadomestila ter s tem pogoji za njeno pridobitev so opredeljeni v zadnjem delu (!) zadnjega odstavka (!), ki določa, da imajo zavarovanci pravico do denarnega nadomestila po predpisih, ki so veljali do uveljavitve tega zakona.« Ta določba je napotitvena, in sicer na 26. člen (ki v tem primeru še velja)...«

Manjka le še verbalni dvojni salto nazaj s (pre)obratom: »Ker pa je 26. člen izveden iz 25. člena, je torej določba »napotitvena« prvenstveno, torej neposredno na 25. člen in šele posredno na 26. člen. To pa seveda pomeni, da so upravičenci do denarnega nadomestila po 25. členu (ki v tem primeru še velja) vsi delavci, ki so bili z dokončnimi sklepi opredeljeni kot trajni presežki pred uveljavitvijo novele.«

Če na tem mestu povzamemo še mnenje g. Igorja Piška, dipl. iur., strokovnega sodelavca v NDE, da utegne priti pri objavi zakonov do »redakcijskih napak«, pridemo do enotnega »mnenja«, da je prišlo v 4. odstavku 61. člena novele ZZZPB dejansko do »redakcijske napake«, kajti namesto 1. odstavka 36. e člena ZDR je po pomoti naveden 2. odstavek 36. d člena ZDR.

Ni treba poudarjati, da bi s tem enotnim »mnenjem« z veseljem soglašali vsi trajno presežni delavci, ki jim je (v pravni državi!) novela ZZZPB odvzela pričakovane pravice.

Naj zaključim: Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja skladno z ustavno zajamčeno pravico svobodne izražanja.

Po drugi strani lahko le zakon določa pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb, za avtentično razlago zakonov pa je pristojen državni zbor.

Komu so torej namenjena in na kakšni pravni podlagi kogarkoli obvezujejo mnenja vašega ministrstva?

In: Zakaj se zmeraj že kar praviloma »zalomi« (le) pri izvajanju zakonov, katerih strokovni sooblikovalec je vaše ministrstvo (že omenjene izpadle prehodne določbe iz »Kebričevega zakona«, nedorečena in neuskkljena delovna zakonodaja, ki omogoča delo na črno itd.)?

S spoštovanjem!

Alfred Ojcinger

P. s.: Nisem eden izmed tistih, ki so po bitki generali.

Od 27. 8. 1997 (!) dalje sem državno sekretarko Zdenko Kovač pisno opozarjal na usodne posledice za trajno presežne delavce zaradi nedorečenih prehodnih določb predloga novele ZZZPB; nedvomno pa se spominjate tudi vsebine odprtega pisma, ki sem ga prav v zvezi s 4. odstavkom 61. člena predloga novele ZZZPB naslovil na vas (Na kaj se opirajo zagotovila ministra? Večer, 31. 8. 1998)

Javno vprašanje ministru Ropu

Na podlagi zahteve po sprožitvi postopka za preverjanje ustavnosti 61. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki jo je sindikalna podružnica delavcev Uprave Poslovnega sistema Mercator, d. d. posredovala Sindikatu delavcev trgovine Slovenije, in zaradi nejasnega odgovora oziroma povzetka informacije Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, objavljenega v 42. št. NDE, postavljamo ministru Ropu tole javno vprašanje:

Po kateri diktaciji zakona – Zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti ali noveli zakona bo prejemala nadomestilo trajno presežna delavka, ki se je prijavila na ZZRS:

Delavka je stara 48,5 leta in ima 28 let delovne dobe. Sklep o uvrstitvi med trajno presežne delavce je bil dokončen 8. 5. 1998 in se ji je po 6-mesečnem zakonsko določenem odpovednem roku iztekel 8. 11. 1998. Delavka se je na ZZRS prijavila kot iskalka zaposlitve 9. 11. 1998 ter uveljavlja pravico do denarnega nadomestila.

1. Ali bo delavka prejela denarno nadomestilo po starem zakonu (torej za dobo dveh let) ali po noveli zakona le eno leto in

2. ali bo imela ta delavka po poteku dveh let denarnega nadomestila (po starem zakonu) pravico do podaljšanja prejemanja denarnega nadomestila do izpolnitve pogojev za upokožitev (največ tri leta)?

Katja Galof, predsednica Sindikalne podružnice delavcev Uprave Poslovnega sistema Mercator d. d.

Vprašanja Vekoslave Krašovec ministru Antonu Ropu

Problemi pri uresničevanju novele zakona o zaposlovanju so se že začeli

Sekretarka območne organizacije ZSSS v Podravju Vekoslava Krašovec je na ministra za delo, družino in socialne zadeve Antona Ropa naslovila pismo, v katerem ga prosi za odgovore na odprta vprašanja v zvezi z uresničevanjem novele zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

"V veljavi je še nespremenjen 78. člen temeljnega zakona, ki v prvem odstavku določa: 'Zavarovancem, ki na dan uveljavitve tega zakona uresničujejo pravice iz zavarovanja za primer brezposelnosti, se te pravice zagotavljajo v obsegu in trajanju ter po predpisih, ki so za njih ugodnejši.' Zanima nas, ali se ta določba lahko nanaša na uveljavljanje pravic po temeljnem zakonu tudi za tiste delavce, ki so imeli pred uveljavitvijo nov-

ele zakona že dokončen sklep o prenehanju delovnega razmerja?" sprašuje Krašovčeva.

Krašovčeva ministra opozarja, da so se že pojavile določene težave pri uveljavljanju zakonske novele, saj delavci zavoda za zaposlovanje razlagajo, da imajo pravico do denarnega nadomestila po sistemu 2 + 3 samo delavci, ki so starejši od 50 let (ženske) oziroma 55 let (moški), čeprav so na dan uveljavitve zakonske novele že imeli v rokah dokončne sklepe o prenehanju delovnega razmerja. Krašovčeva meni, da takšna razlaga ni ustrezna. Najprej se sklicuje na 87. člen zakona o delovnih razmerjih in 36. d člen istega zakona, ki določata, da imajo posebne pravice delavci, ki jim do izpolnitve pogojev za upokožitev manjka do 5 let zavarov-

alne dobe. Do 5 let zavarovalne dobe pa lahko manjka tudi delavki, ki je stara 48 let, in delavcu, ki je star 53 let. Nato se Krašovčeva sklicuje na obrazložitev zakonske novele v državnem zboru in na obrazložitev vladnih amandmajev k noveli zakona. V obeh obrazložitvah namreč piše, da zakon ureja tudi ureditev po sistemu 2 + 3 za delavce, ki že imajo dokončen sklep o prenehanju delovnega razmerja po 36. d členu zakona o delovnih razmerjih.

"Glede na dosedanje razlage delavcev zavoda za zaposlovanje se bojim, da bo prišlo do kršenja pričakovanih pravic delavcev in do njihove socialne negotovosti, saj so sprejeli sklepe o prenehanju delovnega razmerja z zagotovili vodstev podjetij, da bodo imeli na zavodu za zaposlovanje po formu-

li 2 + 3 pravico do denarnega nadomestila do upokožitve. Zato se zoper sklepe o prenehanju delovnega razmerja niso pritožili in tako so ti sklepi postali dokončni," opozarja Vekoslava Krašovec.

Če bo obveljala razlaga delavcev zavoda za zaposlovanje, potem bo veliko starejših delavcev izigranih. Namesto da bi šli v zasluženi pokoj, bodo postali brezposelni delavci brez pravice do denarnega nadomestila. Ker bo mnogim za upokožitev manjkalo nekaj let zavarovalne dobe, bodo morali čakati na starostno upokožitev, saj jim nove zaposlitve v naših razmerah glede na dosedanje izkušnje pri zaposlovanju starejših delavcev skoraj zanesljivo ne bo uspelo najti. To pa ne bi bila samo prevara, temveč še mnogo več!

T. K.

Po čem smo (pre)živeli? Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine

NOVEMBER 1998

Skupina dobrin iz košarice	Tričlanska delavska družina			Štiričlanska delavska družina			Indeks cen življenjskih potrebščin XI.98/IV.98	Indeks cen življenjskih potrebščin XI.98/X.98	Indeks cen življenjskih potrebščin XI.98/XII.97
	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica	povprečna košarica	minimalna košarica	mini. mes. košarica			
1. Hrana	58.171,24	44.423,33	44.423,33	71.823,78	54.164,09	54.164,09	99,4	100,3	104,4
2. Pijača	9.094,54	3.384,93	3.384,93	9.146,61	3.407,25	3.407,25	103,2	100,2	105,8
3. Kajenje	6.565,28	3.548,80	3.548,80	6.565,28	3.548,80	3.548,80	110,9	104,5	115,2
4. Oblačila	28.166,16	17.381,40	901,37	34.319,40	21.220,31	949,16	103,5	100,5	105,6
5. Obutev	8.497,25	6.535,38	0,00	10.077,10	7.186,16	0,00	104,3	100,3	106,0
6. Stanovanje	24.606,40	17.677,60	14.358,19	30.018,52	21.265,62	17.247,40	102,0	100,4	106,5
7. Ogrevanje, razsvetljava	23.423,64	16.362,69	13.907,79	28.946,16	19.551,77	16.602,47	101,8	100,0	106,4
8. Gospodinjska oprema	14.457,52	7.624,42	0,00	17.348,62	8.928,22	0,00	102,3	100,2	104,3
9. Higiena, zdravstvena nega	16.157,81	13.508,89	9.589,86	18.147,31	15.017,99	11.080,24	103,8	101,1	103,9
10. Izobr., kultura, razvedrilo	41.576,74	15.105,31	7.364,98	47.229,76	17.137,71	7.577,57	102,8	100,3	107,0
11. Prometna sr. in storitve	41.303,42	13.928,31	6.415,75	51.097,25	18.331,82	7.150,57	102,3	100,2	107,8
12. Razni predmeti in storitve	4.535,20	2.669,40	0,00	5.608,36	2.958,06	0,00	101,7	100,4	105,8
13. Drugi izdatki	44.135,28	11.067,18	9.847,84	47.270,73	11.415,56	9.847,84	101,7	100,4	105,8
SKUPAJ (v SIT)	320.690,47	173.217,66	113.742,84	377.598,88	204.133,36	131.620,36			

Stopnja rasti košaric XI. 98/IV. 98	2,09	1,94	1,43	2,04	1,88	1,33
Stopnja rasti košaric XI. 98/X. 98	0,42	0,43	0,47	0,40	0,42	0,45
Stopnja rasti košaric XI. 98/XI. 97	8,89	8,69	7,33	8,88	8,49	7,33

Struktura življenjskih stroškov (november 1998)

1. Hrana	18,14	25,65	39,06	19,02	26,53	41,15
2. Pijača	2,84	1,95	2,98	2,42	1,67	2,59
3. Kajenje	2,05	2,05	3,12	1,74	1,74	2,70
4. Oblačila	8,78	10,03	0,79	9,09	10,40	0,76
5. Obutev	2,65	3,77	0,00	2,67	3,52	0,00
6. Stanovanje	7,67	10,21	12,62	7,95	10,42	13,10
7. Ogrevanje, razsvetljava	7,30	9,45	12,23	7,67	9,58	12,61
8. Gospodinjska oprema	4,51	4,40	0,00	4,59	4,37	0,00
9. Higiena, zdravstvena nega	5,04	7,80	8,43	4,81	7,36	8,42
10. Izobr., kultura, razvedrilo	12,96	8,72	6,48	12,51	8,40	5,76
11. Prometna sr. in storitve	12,88	8,04	5,64	13,53	8,98	5,43
12. Razni predmeti in storitve	1,41	1,54	0,00	1,49	1,45	0,00
13. Drugi izdatki	13,76	6,39	8,66	12,52	5,59	7,48
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

Strokovna služba

KOMENTAR:

Novembrska inflacija je bila 0,4 %. Rast cen od novembra 1997 do novembra 1998 je znašala le 6,4 %! Podražil se je alkohol in tobačni izdelki, in to skupaj za 2,3 %. Tekstilni izdelki in dodatki so se podražili za 3,3, tkanine pa za 1,1 %. Izdelki za osebno nego so bili dražji za 2,2 %.

Šest košaric življenjskih stroškov tri- in štiričlanske delavske družine so se v letošnjem novembru v primerjavi z oktobrom podražile od 0,4 do 0,47 %.

